

INFORMATOR

NSPRU

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nspru.org.rs
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 9 • SEPTEMBAR 2015 • BROJ 100

ШТРАЈК УПОЗОРЕЊА 28. ОКТОБРА

Чланови сва четири репрезентативна синдиката образовања ступише у једнодневни штрајк упозорења 28. октобра, договорено је на заједничком састанку, коме су присуствовали председници Синдиката образовања Србије, ГСПРС Независност, Синдиката радника у просвети Србије и Уније синдиката просветних радника. Тог дана неће бити одржан први час у преподневној и послеподневној смени. Просветари траже да влада испуни оно што је обећала у споразуму, потписаном са синдикатима после петомесечног штрајка у школама - исплату једнократне помоћи запо-

сленима у образовању до краја ове године и увођење платних разреда од 1. јануара 2016.

Синдикати су одлуку о штрајку упозорења пролонгирани због актуелне ситуације на граничним прелазима, како не би испало да се "премијер бори за државу, а просветари траже паре". Синдикати чекају да виде шта ће се десити са Законом о одређивању максималног броја запослених у јавном сектору, који ступа на снагу 12. октобра и чија би доследна примена у пензију отерала неколико хиљада жена, запослених у образовању.

УСКОРО ИЗМЕНЕ ЦЕНУС-а

„Ако су се просветари начekali да министар донесе правилнике о цени услуга у основним и средњим школама, и то више од две деценије, сад су сведоци експеримента in vivo, јер је министар у веома кратком периоду, од свега неколико месеци, па потом од свега неколико недеља, донео више (читај: 3) правилника о цени услуга које су у постојећи хаос у српским кућама знања унели нови и то, како рече министар Вербић, из разлога што су му први Правилник подметнули (ма шта год то значило) а потоње је он сам креирао под притиском интересних група (читај: УСПРС), што је резултирало побуном три остала синдиката која су тражила да им се призна тарифни суверенитет и право на преговоре и по овој теми, а не да то

буде прђија министра одавно изгубљеног у реалности и његових најближих сарадника који се ротирају на местима којима сасвим извесно нису дорасли“ рекао је проф. Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСПРВ.

Након притиска три синдиката – СРПС, СОС и „Независност“, министар је опет, наравно очекивано, попустио и формирао Радну групу чиме је отпочео посао на изради измена Правилника о финансирању установа које обављају делатност основног и средњег образовања и васпитања.

(Насиџавак шексиџа на сџпр. 5)

ВЕРБИЋ СМЕНИО ПОМОЋНИЦУ

Жељка Радојичић Лукић смењена је са места помоћнице министра за предшколско и основно образовање, а њу ће наследити Славица Јашић, која је тренутно запослена у Сектору за предшколско и основно образовање. Иако у Министарству просвете тврде да је Радојичић Лукић истекао шестомесечни мандат вршиоца дужности незванично се може чути да је министар просвете Срђан Вербић био незадовољан због пропуста у њеном раду, посебно доношењем Правилника о финансирању основних школа крајем априла, који је изазвао буру незадовољства међу запосленима у образовању. Због тога је Вербић одмах по објављивању овог документа најавио његову измену.

Да се иза свега крије нешто више од овог штурог објашњења може се закључити из речи Радојичић Лукић, која је на свом блогу написала да „чиновнички апарат Министарства и она, као просветни радник, говоре различитим језицима, што се показало као

неодрживо партнерство на дуже стазе“. „Трудила сам се све време мога мандата да радим у интересу просветних радника, али нажалост нека решења изашла су из мог сектора, иако нисам била сагласна са њима. Чињеница да су нека важна решења и одлуке настајале у „анонимно-неартикулисаној“ кухињи, а да сам ја била принуђена да иста у јавности браним, говори о незахвалности „функционерске“ улоге. „Бранити неодобрајиво, може само неко са високом мотивацијом, која је мени у овим околностима, признајем, недостајала. Сазнање да руковођење сектором, не значи и управљање решењима и одлукама, тешко ми је пало, али је било значајно искуство сагледати и ту страну медале“, написала је на свом блогу Радојичић Лукић.

МИНИМАЛАЦ МЕЂУ НАЈНИЖИМ У РЕГИОНУ

Синдикати и послодавци опет нису утврдили минималну цену рада за 2016. годину па је Влада Србије "пресекла" - најнижа сатница ће и до године износити 121 динар. Одлука је објављена у „Сл. гласнику РС“, бр. 79/2015 од 14. септембра 2015. године.

(Насиџавак шексиџа на сџпр. 6)

У овом броју можете још читати:

ПЕТОГОДИШЊА УЧИТЕЉСКА ШКОЛА (ХП).....	стр. 2
ПУКЛО ВЕРБИЋЕВО УКРУПЊАВАЊЕ НОРМЕ	стр. 3
ЗАВРШЕН ПРВИ КРУГ ПРЕУЗИМАЊА ВИШКОВА	стр. 3
ОБЕЛЕЖЕНА ЕСНАФСКА СЛАВА НАСТАВНИКА.....	стр. 4
У СУСРЕТ СВЕТСКОМ ДАНУ НАСТАВНИКА	стр. 4
НАПАД НА АУТОНОМИЈУ УНИВЕРЗИТЕТА.....	стр. 5
ОД СПОРАЗУМА НИ „С“	стр. 6
ПРЕСИПАЊЕ ИЗ ШУПЉЕГ У ПРАЗНО.....	стр. 6
МИНИСТАРСТВО ОТПОЧЕЛО ОБРАЧУН СА ОБРАЗОВАЊЕМ.....	стр. 7
САСТАНЦИ НИШТА НЕ ЗНАЧЕ, МИНИСТАР НИШТА НЕ МОЖЕ.....	стр. 7
СПОМЕНИК НЕЗНАНОМ УЧИТЕЉУ.....	стр. 8
ПРОСВЕТНИ РАДНИЦИ, ВИШАК ИЛИ МАЂАК	стр. 8
ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА.....	стр. 9
СТАТИСТИКА	стр. 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	стр. 11
ЗАНИМЉИВОСТИ.....	стр. 12

PETOGODIŠNJA SOMBORSKA UČITELJSKA ŠKOLA 1929–1941. (XII)

Društveni i politički život učenika

(Nastavak teksta iz prethodnih brojeva)

Na dan pristupanja vlade Trojnom paktu, razočarani i ogorčeni skojevci i njihovi simpatizeri tešili su se što su im ostali učenici priznali da su govorili istinu i da su imali pravo kad su sumnjicali vladu da će izdati zemlju. Ta dva dana nastava se samo formalno održavala.

Ujutro 27. marta je radio objavio vest da je vlada oborena, učenici IV i V razreda, koji su pošli na hospitanje u zgradu Vežbaonice, našli su jednu zastavu i s pesmom i klicanjem se uputili ka zgradi Škole. Ugledavši sa prozora svoje drugove, i mladi učenici su napustili učionice, istrčali na ulicu i pridružili se koloni. Skojevci s stali na čelo kolono i pevajući omiljenu pesmu *Lanci nam se kuju kleti* i druge pesme i izvikujući parole *Branimo zemlju, Dole fašizam, Bolje rat nego pakt*, uputili su se ka Gimnaziji. Uz put su im se priključili i učenici Trgovačke akademije, a kada su sreli gimnazijalce, otišli su na trg ispred Gradske kuće. Na tom spontanom mitingu, na kome su se govornici redali, otvoreno se klicalo Komunističkoj partiji i Sovjetskom Savezu, a napadao Hitler i fašizam. Kako se za veće pripremla bakljada, direktor je pozvao učenike i upozorio da manifestuju, ali da ne prave demonstracije. Đaci ga nisu poslušali već su sa skojevcima učestvovali u demoliranju zgrade nemačkog „Kulturbunda“ i fašistički nastrojenog Madarskog katoličkog momačkog kluba.

Školska nastava je trajala još dva dana pa je opštim raspisom Škola raspuštena 31. marta. U toj školskoj godini svedočanstva – diplome dobili samo učenici redovnog V razreda u januaru jer je njima nastava bila skraćena za jedno polugodište. Ostali su se razišli kućama i kasnije su obavešteni od okupacionih vlasti da svedočanstva o svršenom razredu školske 1940/41. godine mogu dobiti pod uslovom da u maju dođu na jednomesečni tečaj mađarske istorije i jezika i da ga uspešno završe.

U periodu između dva rada Učiteljska škola u Somboru doživljavala je burne promene od kojih su neke pomagale a druge usporavale njen razvoj i napredak. S obzirom na donošenje Zakona o učiteljskim školama septembra 1929. godine, kojim je trajanje školovanje produženo za jednu godinu, ovaj period je ovde tom godinom podeljen na dva poglavlja. Iako bi se prva posleratna decenija mogla nazvati etapom konsolidacije škole, taj proces se nastavio sve do pripajanja Ženske učiteljske škole Muškoj učiteljskoj školi 1932. godine.

Zakupljena brigama oko slamanja otpora, koji su se javljali zbog nastojanja velikosrpske buržoazije da u novostvorenoj državi uspostavi svoju hegemoniju, kralj i njegova vlada su zanemarili uređenje mnogih oblasti društvenog života pa su zanemarili uređenje mnogih oblasti društvenog života pa među njima i školstva. Otuda su i obe somborske učiteljske škole ostavljene da sve do kraja avgusta 1920. godine rade kao veroispovedne škole, o kojima se umesto državnog organa starao Srpski narodno-školski savet u Sremskim Karlovcima.

Proглаšenjem obeju škola za državne učiteljske škole stvorene su pretpostavke za njihovo urednije finansiranje savremeniju organizaciju i, što je najvažnije, za konačno oslobađanje od tutorstva pravoslavne crkve koja je uvek nastojala da ovim školama određuje zadatke i unosi u njih svoj duh. Međutim, u prvoj posleratnoj deceniji je malo toga učinjeno. Nedovoljan učenički, a dalekogori internatski prostor, nedostatak kabineta, neobnavljanje zbirke i knjižni fondovi i godinazovanje savremenije škole. ma oskudni budžeti, nisu pružali potrebnu osnovu za organizovanje savremenije škole.

Nastavnički kadar se sporo popunjavalo i veoma često menjao. Premeznosti i pokornosti iznuđivanje privrženosti i pokornosti režimu, a isto tako i mera za kažnjavanje onih kojih mu se nisu

vinovali. Zbog toga su često neki predmeti bez nastavnika ili ih predaju oni kojima to nije struka.

Direktori škola s nekolicinom starijih, konzervativnih nastavnika nastojali su da zadrže duh i atmosferu veroispovedne škole negujući zanat i disciplinu, bezuslovnu pokornost nastavnicima i internatskim vaspitačima. Kasarnski život i slaba ishrana u internatu, preterana pohađanja crkve i časova pojanja, kao i nehuman odnos prema učenicima, bili su uzroci čestim učeničkim žalbama, protestima i bojkotima. Jedan ozbiljan protest iz 1929. godine naterao je Ministarstvo prosvete da učini kraj tim „neslavnim godinama Somborske preparacije“ – kako ih je u zapisima nazvao jedan bivši đak – pa je suspendovao direktora Terzina, smenio upravnik internata i premetilo nekoliko nastavnika, glavnih nosilaca školskog i internatskog režima.

Nastavni plan i program trpeli su stalne promene, pogotovo posle produženja školovanja na pet godina, tako da su ustaljeni tek školske 1931/32. godine, pa i tada pod imenom Privremeni nastavni plan i program, i bili na snazi sve do 1941. godine.

Zbog nedovoljno razvije mreže osnovnih škola u mnogim krajevima zemlje, a još više zbog prakse Ministarstva prosvete da zbog štednje drži stotine nepodeljenih odeljenja sa po osamdeset pa i više učenika, početkom tridesetih godina su se pojavili „viškovi“ svršenih učitelja. Ministarstvo je na tu pojavu reagovalo politikom redukcije postojećih učiteljskih škola pa je tako i u Somboru 1932. godine ukinuta Ženska učiteljska škola i pripojena Muškoj učiteljskoj školi. I kasnije, u jedinstvenoj školi, nastavlja se sa ograničavanjem upisa u I razred tako da 1933/34. godine nisu primane učenice, a sledeće godine uopšte nije bilo upisa u I razred. Zbog toga je školske 1935/36. godine u celoj školi bilo svega 90 učenika, a za razliku od 1929/30. godine – poslednje godine četvororazredne škole – kada je u dve somborske učiteljske škole bilo 320 učenika. Promenom vladinog kursa u otvaranju novih škola i odeljenja, od 1936/37. godine se pojačava upis, dve godine kasnije se ponovo odobrava i upis učenika sa svršenom građanskom školom, a 1940/41. godine otvara se odeljenje petog razreda za učenike koji su završili gimnazijsku maturu.

Loše materijalne prilike, struktura nastavničkog kadra i njegova nestalnost, kao i opšte stanje privremenosti i nesigurnosti sve do spajanja škola, imali su odraz na nastavu u kojoj su – na sreću učenika – jedino stručno-pedagoško i praktično obučavanje bili na potrebnoj visini.

Mada u nastavi većine opšteobrazovnih predmeta sve do 1941. godine nije bilo nikakvog poboljšanja jer su je i dalje držali stari konzervativni nastavnici sa istim takvim programima i udžbenicima, od 1933/34. godine nastava pa i čitav život u školi pokazuju vidan napredak. Ovom procesu doprinose mladi, napredniji nastavnici pedagoške grupe predmeta kao i grupa nastavnika koji su predavali tzv. veštine. Oni unose nove poglede na život, nove koncepcije uloge učiteljske škole i učitelja u zemlji, a u svom radu savremenije metode, nov odnos prema učenicima i želju za postizanjem što boljih rezultata. U tim godinama profesor pedagogije Milorad Pavlović izdaje u Somboru časopis *Praksa nove škole*, a nastavnik Grgur Stanojević časopis *Primenjena umetnost*.

Za razliku od prve posleratne decenije, u kojoj je škola nastojala da učenički život i interesovanje svede u okvire škole, crkve i strogo ograničene delatnosti đачkih družina, ovi nastavnici doprinose širem interesovanju učenika za nauku, umetnost, kao i za društvena zbivanja.

Polovinom tridesetih godina, pod uticajem nekih nastavnika i literature, javlja se kod učenika sve veći interes za pitanja ljudskih i građanskih sloboda i socijalne pravde, a ovo dolazi do još jačeg izražaja u godinama kada KPJ sa novim rukovodstvom i drugom Titom na čelu počinje da sprovodi politiku delovanja u najširim slojevima radnika, seljaka i omladine. I dok buržoaska vlada goni prosvetne i policijske organe da spreče „prodor komunističke i druge razorne propagande“, marksistička misao i antifašističko opredeljenje nezadrživo prodiru i u somborsku Učiteljsku školu. Učenici uveliko prate naprednu pedagošku, socijalnu i političku literaturu, a literarna družina „Natošević“ postaje tribinom novih pogleda na svet, da bi poslednjih godina uoči rata bila i poprilično žestoke ideološke borbe protiv nazadnih shvatanja i političke borbe protiv fašističkih elemenata čiju su glavnici činili učenici nemačke narodnosti.

Od marta 1940. godine u Učiteljskoj školi u Somboru deluje skojevska organizacija, koja je do prestanka škole sa radom 31. marta 1941. godine narasla na oko 30 članova. Uz još toliko pripadnika „vaspitnim grupama“, skojevci škole su davali pečat čitavom radu i životu učenika i tako dali svoj doprinos u pripremi omladinaca za istorijske dane koji su bili na pomolu.

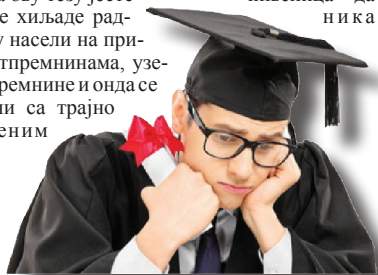
Kraj feljtona

ПУКЛО ВЕРБИЋЕВО УКРУПЊАВАЊЕ НОРМЕ И ПОДМЛАЂИВАЊЕ ПРОСВЕТЕ

Иако је добрим познаваоцима стања у српском образовном систему од почетка било јасно да од идеја министра школског о укрупњавању норме и подмлађивању просвете неће бити ништа, министар је упорно у јавности форсирао ове две „реформске“ идеје које је импутирао у своје најближе сараднике, па су оне у стручној и другој јавности пружале лажну наду колегама са непуну нормом да ће добити пуну норму, односно младим дипломираним стручњацима који имају пролаз у просвету да ће у догледно време добити посао у овој делатности од посебног друштвеног интереса.

Иако смо добронамерно упозоравали и сараднике министра и министра лично да од овог посла не може бити ништа јер би реализација такве идеје, и једне и друге, била кршење школске легислативе и правно насиље над онима који би се требали курталисати дела норме, а у корист другог или трећег колеге који има непуну норму, а који би остао у систему. Најбоља потврда за ову тезу јесте чињеница да постоје хиљаде радника који су насли на причу о отпремницама, узели отпремнице и онда се сучинили са трајно умањеним

пензијама, па сада једино што им преостаје – потписују петицију и упозоравају јавност како су преварени. Дакле, од укрупњавања норме ништа, јер су просветне власти, а и министар, пропустили прилику да договорено са синдикатима уграде у „крвни закон“, па да створе основ за ширу примену листа за преузимање и за запошљавање са тзв. „листе Б“ (Листе запослених који су засновали радни однос на непуну радно време), па је министру у временској извидници једино преостало да пошаље упутство о начину преузимања запослених са листе које, свима је добро знано, не може попунити правни вакум, већ начин преузимања регулише на закону супротан начин. И тако, наш вајни министар, уместо да буде бранилац законитости, он наговара директоре да Закон крше, позивајући се на одредбе ПКУ, заборављајући при том, да све одредбе ПКУ које су у супротности са Законом су неважеће.

Министра Вербића то не брине, као уосталом ни доследност, јер на ново правно насиље наговара директоре школа, „пребацујући им у крило врућ кромпир“, шаљући им препоруку којом им сугерише да због педагошких разлога (!!) продуже радни век колегиницама које до ступања на снагу Закона о максималном броју запослених испуне услов за старосну пензију, дискриминишући, при томе, оне који су тај услов већ испунили, као и мушке колеге које у својој препоруци и не помиње. И тако, ионако слућеним директорима намеће још једну дилему – да ли да поступи по Закону или по његовој препоруци и да уместо колеге који испуњавају услов за старосну пензију у исту достојанствено

и отпрате или да им агонију продужи за још неколико месеци. Аргументи да се то чини због наставе сасвим сигурно не стоје јер су и Закон и препорука дебело закасниле, као уосталом и збрињавање „технолошких вишкова“, јер је настава отпочела, у разредима су професори примљени по хитности, а како нема конкурса, а неће их у догледно време ни бити, јасно је да тек ово отвара простор за нерегуларну наставу и то у много већој мери него да је на време решен поступак преузимања, најпре оних који су остали без целе норме или дела норме, а потом и оних који су засновали радни однос на непуну радно време. У сваком случају, дани који долазе сасвим извесно донеће нови хаос који ће са већ хаотичним стањем само допринети лошој ситуацији у кућама знања, која ће се очигледно наставити, не само до краја календарске године и првог полугодишта, него вероватно и у току целе школске године. Министар ће у међувремену изаћи са неком новом популистичком идејом, заборављајући да је директоре и синдикате гурнуо „да ваде вруће кестење из ватре“, а он ће се и даље правити невестит, а од свега „пилатовски прати руке“. Посебна прича и тема су правилници о цени услуга у школи који су три пута мењани у року од месец дана и који су унели пометњу, овај пут међу ненаставно особље, али сасвим сигурно да наш министар има и нових идеја и да оне неће заобићи ни наставнике. Ко преживи реформе министра школског, имаће прилику и да прича.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ

ЗАВРШЕН ПРВИ КРУГ ПРЕУЗИМАЊА ТЕХНОЛОШКИХ ВИШКОВА

Чињеницом онога што му је у опису радног места, министар школски је допринео да сви законом прописани рокови за утврђивање листи за преузимање и реализацијом поступка преузимања прођу, а да настава, уместо да крене са стручним наставницима, се одвија у великом броју школа по принципу од данас до сутра, пошто на оним толико често пута помињањем слободним местима углавном раде по хитности посла (до 60 дана) и нестручни наставници, јер је слобода избора остављена директорима, па они, бирајући између два нестручна (нпр. за наставу математике између апсолвента математике и ветеринарског техничара бирају овог другог) имају пуну слободу да се одлуче за кога они желе.

Велики број директора и није исказао вишкове на листи за преузимање, јер им је понудио неке привремене послове, па је тиме и њима онемогућио да буду преузети, а један део је такве запослене скидао са листе уколико су одбили да буду преузети у неку од школа, што сасвим извесно није смео. Трећи су аминовали договоре о томе ко је вишак или расположиве часове делили на равне части. И тако, уз велик притисак, понајвише синдиката, министар је формирао по школским управама Радне подгрупе за праћење ангажовања запослених које би требале помоћи да се колеге које су остале без дела норме или без целе норме удоме у некој другој кући знања. Отварајући, при том, могућност да буду преузети и у суседну локалну самоуправу и у неку другу школску управу, чинећи тиме простор Републике јединственим. Нејасно је само како би неко прихватио проценат норме, а истовремено радио у „матичној“ школи ако је, нпр. та школа на територији неке од јужних школских управа, а школа у коју би могао бити преузет у некој од северних школских управа. Тако да ова могућност, не само што је незаконита, већ је ипак само у домену теорије, а не и практичне реализације поступка преузимања.

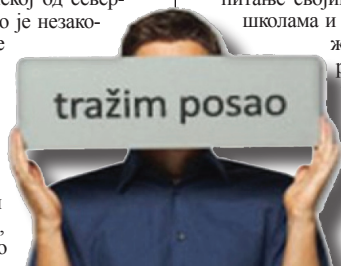
Било како било, први круг преузимања требало би да буде готов ових дана, па су радне подгрупе инсистирале код руководиоца школских управа да инсистирају на достављању извештаја о преузимању радника у коме би навели у коју школу, односно из које школе је запослени преузет, да ли је и када је са њим обављен разговор, да ли је и из ког разлога ако није, одбијена понуда за преузимање, као и подаци о лицу које је ангажовано и, наравно, све то

уз материјално-кривичну одговорност директора. Након тога уследио би тзв. други круг преузимања запослених односно допуњавања норме запосленим који је засновао радни однос са непуним радним временом и то најпре са територије локалне самоуправе на којој је тај запослени, а затим и са територије друге локалне самоуправе, а онда и друге школске управе.

С обзиром на догађања око овог поступка и информације које су доступне Синдикату, односно синдикатима и у светлу последњег дописа министра Вербића везаном за одлазак у старосну пензију запослених у школама, те правилнике о цени услуга у основним и средњим школама, јасно је да ће и у наставку посла који би требао бити континуиран и трајати целе наставне, односно школске године, пошто је обавеза ажурирања листе за преузимање и праћење радног ангажовања запослених посао који се по закону мора радити континуално и током целе школске године. Оно што је ипак јасно, то је чињеница да због напред наведеног није могуће урадити рационализацију броја извршилаца на законом прописан начин, као ни смањити број извршилаца, јер очигледно ниједан од предуслова да се то постигне није испуњен. Тако да ћемо и убудуће имати све већи број запослених са непуну нормом, односно непуним радним ангажовањем, а због чињенице да синдикати траже и нову знатно увећану минималну цену рада, велика већина запослених у просвети носиле кућама тек нешто више од законом утврђеног минималца.

Користимо и ову прилику да подсетимо на предлоге овог Синдиката и потписника овог текста који се већ годинама залаже да се проблем почне решавати тамо где је и настао, а не „од репа“. Потребно је, дакле, решити питање својине на школским објектима, децентрализовати управљање школама и финансирање истих, донети критеријуме за одрживу мрежу школа уз услов да школе буду својина оног ко их и одржава, обезбедити средства за стимулативне отпремнице и тек онда понудити социјални програм, па тек затим „загристи у киселу јабуку“ звану рационализација извршилаца у просвети. У противном агонија ће се наставити а уместо популистичког и површног, у суштини спорадичног, решавања проблема, имаћемо и даље „гурање проблема под тепих“.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач

SABOR SRPSKIH SVETITELJA I UČITELJA

Svečano obeležena esnafska slava srpskih nastavnika i NSPRV

Školska godina je otpočela i dok, u prosveti bremenitoj problemima jedni brigu brinu da li će zadržati radno mesto, drugi da li će naći nedostajuće časove, treći da li će se uopšte i kada zaposliti, dok ministar sam sebe svakodnevno demantuje, stigao je još jedan učiteljski velikdan – esnafska slava Kraljevskog društva srpskih učitelja, a koju još od 1998. godine, želeći tada iskazati protest protiv nametnutog dana prosvetnih radnika – Mitrovdana, odnosno spornog datuma rođenja Vuka Karadžića, slavi i naš Sindikat. Ove godine kumovi slave bili su naš kolega, prof. Valentin Hazenštaub sa suprugom Natašom, a slavski zalag za sledeću godinu je preuzela koleginja Sandra Plavšić sa suprugom.

Sve ove godine naš Sindikat je pokušao, i na sreću uspeo, obnoviti esnafsku slavu društva učitelja koju su, uostalom, proslavljali i učitelji u modernoj i obnovljenoj Srbiji i to na tradicionalan način. Proslava je i ove godine održana u navečerje Sabora srpskih svetitelja i učitelja, uz kumove slave i brojne goste iz javnog i društvenog života. Kako je ovaj pokretni praznik, koji pada uvek u nedelju najbližu prvom septembru po julijanskom kalendaru, ove godine 13. septembra, lomljenje slavskog kolača uz prigodan umetnički program i tradicionalno druženje je organizovano u prostorijama Sindikata u subotu, 12. septembra, sa početkom u 18.30 časova.

I ovom prilikom podsećamo da je od ustanovlje-

nja ove slave, pa do Prvog svetskog rata, Kraljevsko udruženje srpskih učitelja svoju slavu proslavljalo upravo ovog dana, između ostalog i iz razloga što je jedan deo ove proslave bio posvećen liturgiji na kojoj je služen poseban moleban za đake i njihove nastavnike, kao i zaupokojena liturgija za učitelje koji su preminuli u prethodnom periodu. Tako su se srpski učitelji sećali svih svojih prethodnika, ali i poželeti sve dobro đacima i njihovim nastavicima na početku još jedne školske godine. Kasnije, i Srbija je prešla na reformisani kalendar, pa je ova tradicija iz poznatih razloga, pomalo padala u zaborav sve do momenta kada su je nastavnici i sindikalci iz NSPRV ponovo ustanovili i otkada je redovno obeležavaju.

Osvetljenje kolača je organizovano u maloj sali Stare gradske kuće sa početkom u 19.00 časova, uz prisustvo rukovodstva Sindikata, predsednika sindikalnih organizacija iz Zapadnobackog okruga i Vojvodine, uz prisustvo predstavnika Ministarstva prosvete, lokalne samouprave i sredstava informisanja.

„I ovom prilikom, svim kolegama i zaposlenima u delatnosti obrazovanja želimo da im naredna školska godina bude uspešna i da se i u svojim školama sete i na prigodan način obeleže učiteljski Velikdan, esnafsku slavu Sabor srpskih svetitelja i učitelja, jer ko slavu slavi, onome i pomaže“, rekao je u uvodnoj besedi prof. Hadži Zdravko M. Kovač, generalni sekretar NSPRV.

U SUSRET SVETSKOM DANU NASTAVNIKA

05. oktobar 2015. „Osnaži nastavnike, izgradićeš održivo društvo“

„Važna je samo borba, početak i kraj su u božjim rukama“
(Pesma Svahili ratnika)

U svim turbulencijama koje je doneo početak nove školske godine približavaju se i dva velika dana za sindikate, u svetu i kod nas: 05. i 07. oktobar, Svetski dan nastavnika i Svetski dan dostojanstvenog rada. I jedan i drugi datum, u svakom slučaju su dani u kojima prosvetni radnici širom sveta upozoravaju pomesnu i drugu javnost o problemima na koje nailaze u svom poslu stvaranja novih generacija, mladih ljudi koji sutra treba da preuzmu odgovornost za budućnost svojih zemalja i sveta. Sindikati prosvetnih radnika svake godine 05. oktobra obeležavaju ovaj dan u čast delatnosti, a kao podsećanje na dan kada je 1966. potpisana Preporuka UNESCO/ILO o statusu nastavnika i kao godišnjice iz 1997. godine kada je potpisana Preporuka UNESCO/ILO o statusu nastavnog osoblja visokoškolskih ustanova. Moto ovogodišnje akcije „Osnaži nastavnike, izgradićeš održivo društvo“ dovoljno govori o značaju i ulozi nastavnika i njihovog finalnog proizvoda (stručnih mladih ljudi potrebnih savremenom tržištu radne snage) u izgradnji prosperitetnijih društava i ulozi obrazovanja u izlasku iz bede i nemaštine i priključenju bogatom i razvijenom društvu.

Svetski dan nastavnika i prava zasnovana na pomenute dve Preporuke pružaju mogućnost da se ukaže na probleme koje imaju nastavnici kod nas, ali i u svetu, kao što definišu glavni referentni okvir za rešavanje svih pitanja vezanih za status nastavnika i regionalno i globalno. To je dan koji slavi i ističe ulogu i doprinos nastavnika prema obrazovanju i razvoju dece širom sveta.

Krovne organizacije koje se bave pitanjima nastavnika i obrazovanja uopšte – Ujedinjene nacije, odnosno UNESCO, Međunarodna organizacija rada (ILO), Internacionalna obrazovanja (EI) i drugi ovaj 05. oktobar obeležice u svetlu usvajanja novih Milenijumskih razvojnih ciljeva, naročito onih u obrazovanju, za naredni petnaestogodišnji period (2015-2030). Stoga podsećamo da su Milenijumski ciljevi preformulisani kako bi bili dostupni do ciljne 2030. godine, kao i na činjenicu o kojoj smo nekoliko puta pisali, a to je da je u maju o.g. u Inčonu u Južnoj Koreji održan Svetski obrazovni forum, gde su se prisutni ministri prosvete u ime svojih vlada obavezali da se „osigura da nastavnici i vaspitači budu dodatno osnaženi, adekvatno regrutovani, dobro obučeni, profesionalno kvalifikovani, motivisani i uz veliku podršku unutarnjih resursa, te uključeni u pregovore

oko radno-pravnog statusa i materijalnog položaja, čime bi se pospešilo efikasno i efektivno upravljanje sistemima obrazovanja“. Učesnici paralelnih sesija „Nastavnici za budućnost“ prepoznali su da je kvalitet nastavnika najznačajniji uslov za efikasno učenje i da se osnaživanje nastavnika mora smatrati kao glavni prioritet u svim strategijama obrazovanja i razvoja.

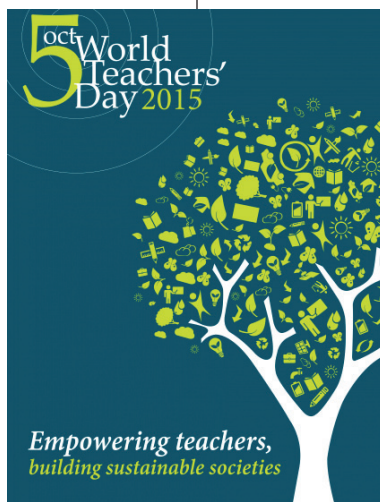
Ovogodišnji Svetski dan učitelja baviće se izazovima mobilizacije i motivacije nastavnika na tzv. mapi puta prema 2030. godini, a u skladu sa „Novim papirrom“ kojim je Međunarodna zajednica odredila pravce razvoja obrazovanja u svetu (ove dokumente moći ćete uskoro u prevodu preuzeti sa našeg sajta). Intenziviranje napora na ovom putu je potrebno da bi se obezbedilo dovoljno kvalifikovanih i motivisanih nastavnika, pošto je jasno da će uz nedostajuća 4 miliona stručnih nastavnika trebati za sistem obezbediti dodatnih 2,6 miliona stručnih nastavnika kao zamenu za one koji će u međuvremenu otići u zasluženu penziju.

NSPRV će i ove godine uzeti aktivno učešće u obeležavanju ovog dana, a svoje članove i druge kolege podseća da je ovo posao, ne samo za 05. oktobar, ili 07. oktobar, već za celu godinu i da su zbog solidarnosti prema svojoj profesiji u obavezi da tokom cele godine promovišu rad nastavnika i ukazuju od kolikog je značaja njihov posao za zdravlje nacije i funkcionisanje celog društva, pošto

je svima znano da su nastavnici „normativni pokazatelj društvenog zdravlja“. To su ljudi koji obrazuju globalne građane, pošto je svet odavno postao globalno selo, a migracije radne snage ubičajena pojava (nažalost, kod nas u samo jednom smeru). Taj dan je i prilika da se preispitaju nacionalne strategije u kontekstu globalnih strategija i globalnih kretanja. To je prilika da se razbije defetizam, da ne možemo ništa da učinimo, da se odnos prema prosveti i nama promeni. Istina je da svako može pomoći tako što će u svom okruženju promovirati svoju profesiju, otvarati pitanja vezana za status nastavnika i ukazivati na potrebu poštovanja ove profesije i njenu društvenu ulogu kao delo prirodnog poretka stvari.

Razgovarajte, upoređujte, učite, tvrdite, poboljšavajte, ... i videćete napredak. Ukoliko vam je prilikom planiranja vaših lokalnih aktivnosti potrebna bilo kakva pomoć, obratite se Sindikatu, pozovite toga dana vaše bivše đake, a danas uspešne ljude koji su u prilici da donose i za vas značajne odluke u školu, čas odeljenskog starešine posvetite ovim pitanjima i nastavite da se borite za vaš status, jer ako to mi sami za sebe ne učinimo, budite sigurni da nam niko drugi u tome neće pomoći.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač,
generalni sekretar NSPRV

www.worldteachersday.org
www.unesco.org
www.ilo.org
www.oecd.org
www.eafo.org

УСКОРО НОВЕ ИЗМЕНЕ ПРАВИЛНИКА О ЦЕНИ УСЛУГА У ШКОЛАМА

(Наставак са стр. 1)

Ако су се просветари начekali да министар донесе правилнике о цени услуга у основним и средњим школама, и на то чекали више од две деценије, сад су сведоци експеримента *In Vivo*, јер је министар у веома кратком периоду, од свега неколико месеци, па потом од свега неколико недеља, донео више (читај: 3) правилника о цени услуга које су у постојећи хаос у српским кућама знања унели нови и то, како рече министар Вербић, из разлога што су му први Правилник подметнули (ма шта год то значило) а потоње је он сам креирао под притиском интересних група (читај: УСПРС), што је резултирало побуном три остала синдиката која су тражила да им се призна тарифни суверенитет и право на преговоре и по овој теми, а не да то буде прђија министра одавно изгубљеног у реалности и његових најближих сарадника који се ротирају на местима којима сасвим извесно нису дорасли.

Након притиска три синдиката – СРПС, СОС и „Независност“, министар је опет, наравно очекивано, попустио и формирао Радну групу (кад хоћеш да нешто не направиш, формираш радну групу, анкетни одбор, комисију и сл. – прим. аут.), чиме је отпочео посао на изради измена Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установа које обављају делатност основног и средњег образовања и васпитања (ваљда није могло дуже име групе). У овој Радној групи налазе се представници свих репрезентативних синдиката просвете и представници министарства просвете. Први радни састанак одржан је у петак, 18.09.2015. г. и на њему су чланови радне групе разматрали бројне примедбе пристигле из школа, нажалост и констатовали да је немогуће на највећи број од њих одговорити, јер су лимитирана садашњим правилницима и било би их могуће имплементирати ако би се донели потпуно нови правилници.

Добар део састанка је посвећен примедбама, односно допису стиглом из Заједнице пољопривредних школа, па је са правом констатовано да су нека радна места неопходна за функционисање ових школа неоправдано изостала, а услов су да ове школе уопште могу функционисати. Радна група је ургентно послала допис министру да се овај недостатак отклони и пре доношења нових правилника.

Радна група се усагласила да лоше формулације у Правилнику остављају могућност појединим директорима да умање плату запосленима који раде у завршним разредима, а због, како је речено, неиспуњавања годишње нор-

ме. Овај део Правилника неопходно је дорадити како би се убудуће избегло садашње неодрживо стање.

На поменутом састанку Радна група је прихватила више захтева школа које имају сопствене приходе усагласила се да и она упуту захтев надлежним органима да се установе образовања изузму из законских ограничења која од 01.01.2016. предвиђају укидање сопствених прихода.

Радна група предложиће министру да се у правилницима остави могућност да школе својим појединачним захтевима могу добити одобрење за отварање новог радног места које је условљено специфичностима те школе.

Како седници није присуствовала помоћница министра за основно и предшколско образовање (како сазнајемо више и неће бити помоћница), све примедбе које су стигле из овог сектора остављене су за неку наредну седницу, иако је Радна група стала на становиште да ће нови Правилник морати претрпети знатно више измена него Правилник за средње школе. Констатовано је и да је Правилник – у делу који дефинише број ученика по групама прављен по мери великих образовних центара, при чему је запоставио интерес и угрозио будућност малих школа.

Осим ових тема, чланови Радне групе расправљали су и о чињеници да тренутно актуелни Правилник за основне школе „не препознаје“ подручне школе, већ истурена одељења третира као да су у дворшиту школе, иако је свима добро знано да се ради о дислоцираним школама у другим селима или насељеним местима често пута удаљеним и више од 10 до 15 km.

Ако је нешто добро, то је чињеница да се Радна група састала и почела „одмотавати клупко“. А колико ће од свега тога бити користи, видећемо већ на почетку наредне школске године, ова ће свакако ићи како је и започела – траљаво и хаотично, чему је у великој мери допринео и министар својим појашњењима, али и новоименовани помоћници министра и државни секретари са мешањем у све и сва, као и начелница координаторка свих руководиоца школских управа Министарства просвете, који давањем различитих информација само више усложњавају ионако компликовану ситуацију.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач,
генерални секретар НСПРВ

УНИВЕРЗИТЕТУ ТУ НИЈЕ МЕСТО

Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору представља напад на уставну аутономију универзитета

Некако усред лета (31. јула) донет је, на три године, „Закон о начину одређивања максималног броја запослених у јавном сектору“ (Закон). Као и многи пре њега, Закон је плод политичке брзине из кога треба да никне „одговорно фискално управљање“, „функционалност“, „ефикасност“ и „рационалност“ (лат. *ratio* – ум, разум; законписац је ваљда мислио на „рационализацију“ – смањење трошкова уз подизање квалитета рада а не на „разумност“). Иза оваких високих начела стоји, између осталог, напад Закона на уставну аутономију универзитета.

У нас је аутономија универзитета, дакле и сам универзитет, уставна категорија (чл. 72 Устава). Као такав, универзитет се не може преименовати у некакав, Уставу непознат, „јавни сектор дефинисан прописом о буџетском систему“ (чл. 1 Закона). Ово је почетна, терминолошка и суштинска грешка Закона која је разрађена даљим одредбама. Ради штедње унутар „јавног сектора“ универзитет је измешан јутуре са осталим „буџетлијама“ (не свим), иако се финансира на другачији начин (угрубо, према броју „буџетских студената“ добијена сума дели се на запослене – било да их је 20 или 120). Али, има ли ико да не зна да је универзитет по питању запослених и ангажованих, њиховог начина рада и потребног броја, сасвим нешто друго у односу на државно чиновништво и бирократију – управу, локалну самоуправу, војску или полицију? У потоњима се дела по принципу субординације – надређености и подређености, а универзитета не може бити, од вајкада, без академске

слободе учења студената и научног истраживања.

Суштина неуставности овог Закона је у томе што се кадровска аутономија универзитета (на пример, самосталност приликом запошљавања универзитетских професора и др) гаси уз помоћ подзаконског „акта владе за сваку календарску годину“, чији садржај даје министар просвете (чл. 4/4/2 Закона). Анализа (из чл. 7 Закона) која треба да претходи том кадровском предлогу министра непримењива је на универзитет нити она уопште мари за акредитационе услове које морају да испуне високошколске установе не би ли стекле и одржале дозволу за рад. На све то, по Закону о високом образовању (универзитетски закон) министар просвете нема било каква овлашћења у пољу запошљавања на универзитету, а влада се ту и не помиње (чл. 23).

И по осталим одредбама овај Закон је непримену уређеном правном систему и владавини права. Недоследан и противречан сам себи, по потреби се позива на одредбе посебног (*lex specialis*) универзитетског закона или их пренебрегава. „Акте о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места“ универзитет (факултет) мора да достави на претходну сагласност Министарству просвете (чл. 19 Закона). То је супротно Уставу и универзитетском закону, где високошколске установе имају право на уређење унутрашње организације, право на избор наставника и сарадника, а орган пословођења (ректор, декан, директор) по статуту високошколске установе има и кадровска овлашћења (чл. 6/1/1, 6/1/5, 47/1 и 54 универзитетског закона). С друге стране, За-

кон позива у помоћ универзитетски закон када је у питању престанак радног односа или рад на одређено време (чл. 20/6 и 10/3/10). Таквим односом овај политички *ad hoc* Закон надређује се универзитетском системском закону.

Неуважавајући другачију природу универзитета Законом се отварају тешка питања у вези са радом на универзитету: како са мање наставника одржати акредитовани обим наставе, провести интердисциплинарне студије, како платити истраживаче на научним пројектима, ко ће – ако се грубо одсече исти број ненаставног особља – обављати све обимније послове јавних набавки, ко ће припремати пројектну документацију, податке за давање информација од јавног значаја и др?

На крају, овај Закон је сасвим непоштен. Да терет штедње ради општег добра јесте његов мотив, како нас убеђују, не би се могло десити да „максимална рационализација“ прескочи запослене у јавним предузећима. Нема ту другог образложења до да је то због тога што је тамо радно место страначки плен и очекивана награда функционеру или члану политичке странке (још је М. Вебер увидео да „Будућност вође зависи од могућности да он *ипсјачно* обезбеди награде присталицама без којих не може (...)“.

Да ли је могуће провести овај Закон и под њим очувати универзитет још увек се не може одговорити. Ипак, с обзиром на то да влада пише и, путем скупштине, заправо усваја све законе, елегантније и боље је за будућност српског друштва да, уз додатни напор, напише и измене овог Закона. Без универзитета у њему.

Слободан Орловић, професор
на Правном факултету у Новом Саду

OD SPORAZUMA NI „S“

Verbić bi da ga kod Vučića „na mala vrata“ uvede sindikati

Svima je dobro znano da je „najduži štrajk u istoriji srpske prosvete“ (jasno je da je bilo svega nekoliko dana štrajka, a da je svih drugih dana zbog minimuma procesa rada ustvari na delu bila opstrukcija štrajka, prim. aut.) završen potpisivanjem, u dva dela, Sporazuma o rešavanju spornih pitanja. Lideri štrajka saopštili su tada da se više nije moglo i obećali velike benefite za zaposlene u prosveti. Nažalost, od svega toga nije se ispunilo gotovo ništa: niti su prosvetari izuzeti iz linearnog „kresanja plata“, niti su, šta više, dobili utehu bar kroz jednokratnu pomoć (šta tek reći o realnosti zahteva kolega iz SPRV koji su tražili svaki mesec jednokratnu isplatu i to u visini umanjenog dela plate ili onih koji su „sa gnušanjem“ (S. Brajković) odbili novogodišnju nagradu za prethodnu godinu, izgubili vidovdansku za ovu godinu i sada nas ostavili da čekamo novogodišnju za sledeću kalendarsku godinu); niti smo dobili izmene „krovnog“ zakona kako je dogovoreno i potpisano u Sporazumu, čime je onemogućen zakonit način rešavanja viškova u prosveti i zasnivanja radnog odnosa, već je samo izmenjen deo člana 144. koji reguliše penzionisanje zaposlenih u prosveti, niti ćemo u dogledno vreme dobiti platne razrede (Zakon o javnoj upravi sa platnim razredima) za sve javne delatnike, niti će ovaj Zakon „ugledati svetlo dana“ rokom na koji se Vlada obavezala (01.01.2016.), kao i uostalom što je priča o obeštećenju za deo oduzetih zarada i rokovi za otpočinjanje pregovora i o visini te jednokratne pomoći „na dugom štapu“.

Istine radi, da bi se pružio privid pregovora o pomenutim temama i umirili sada već veoma revoltirani i još jednom prevareni prosvetni radnici, ministar školski sa saradnicima povremeno se sastaju i na tim sastancima donose gotovo u pravilu identičan zahtev da se izvrši pritisak na premijera, pa da Vlada Republike Srbije poštuje ono što je dva puta donela Zaključak i što su u njeno ime potpisali potpredsednica Vlade i ministarka za državnu upravu

i lokalnu samoupravu Kori Udovički i, naravno, ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srdan Verbić. Time se samo potvrđuje da je ministar školski već odavno izgubio svaki legitimitet da zastupa naše interese, jer kome treba ministar kome će kod premijera sindikalci otvarati vrata? Pa valjda je jednostavnije na nekoj od sednica Vlade koje se zbog agilnosti premijera održavaju i dva puta nedeljno, pa čak i vikendima postaviti pitanje branše koja je najveća u javnom sektoru i obaveza koje je prema njima preuzela republička Vlada.

Upravo radi toga i Sindikat radnika u prosveti Srbije je održao sednicu Predsedništva na kojoj je konstatovao da od Sporazuma nije ispoštovano (gotovo) ništa, pogotovo u delu koji je obaveza Vlade i resornog ministarstva. Predsedništvo je stoga donelo odluku da se različitim metodama sindikalne borbe pokuša prisiliti Vladu da ispoštuje ono što je obećano, dogovoreno i potpisano. U tom cilju krenuće se (za sada) u javnu kampanju koja počinje u sredu, 23.09., kada će u Beogradu biti organizovana tribina „Tražimo ono što je potpisano“, na koju je pozvan i resorni ministar Srdan Verbić, rukovodilac Školske uprave Beograd (nejasno je iz kog razloga jer su zahtevi adresirani na Ministarstvo prosvete, tačnije Vladu Republike Srbije), kolege iz drugih sindikata (gde će se na licu mesta videti da li sindikati „voze u jednoj koloni“ ili kao i do sad „na dva koloseka“ – Unija „pod ruku“ sa Ministarstvom, a druga tri sindikata sa strane). Ovo će biti prilika da se progovori i o drugim spornim pitanjima koja su proteklih nedelja bila veoma aktuelna i koja su dodatno pogoršala stanje u prosveti, kao što su primena Zakona o maksimalnom broju zaposlenih, pravilnici o ceni usluga (ne zbog samih pravilnika, već zbog posledica koje proizvede – otpuštanja dela zaposlenih), školskoj legislativi i naravno socijalnom dijalogu i kolektivnom pregovaranju koji je gotovo preminuo.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač

PRESIPANJE IZ ŠUPLJEG U PRAZNO

Novi zakon o načinu određivanja maksimalnog broja zaposlenih u javnom sektoru, koji treba da stupi na snagu 12.10.2015., trebalo bi da dovede do smanjenja broja zaposlenih u javnom sektoru (po nekim procenama i do 9.000!).

Prva odredba navedenog zakona je prestanak radnog odnosa zbog ispunjenja uslova za starosnu penziju. Prvi na udaru redukcionihi mera bi trebalo da budu potencijalni penzioneri. Isti oni penzioneri kojima je pre samo godinu dana, na osnovu evropskih standarda, a pre svega usled preopterećenosti penzionog fonda, uz korekciju Zakona o penziono-invalidskom osiguranju i Zakona o radu, produžen radni staž, po više osnova. Pre svega za žene, po pitanju potrebnih godina života kao uslov za odlazak u penziju. Tako je predviđeno da se svake godine povećava potrebna starost za šest meseci, ali pored toga utvrđeno je i pravo žena da mogu po sopstvenom opredeljenju da rade, ravnopravno sa muškarcima do navršenih

65 godina života. Upravo sa novim zakonom o racionalizaciji, ova mogućnost slobodnog opredeljenja žena se ignoriše. Naime, poslodavac može samo na osnovu osnovnih uslova o stažu i godina života da donese rešenje o penzionisanju žene, što je u koliziji sa Zakonom o radu i Zakonom o invalidsko-penzionom osiguranju, bar što se tiče žena.

Sa više opcija proračuna visina otpremnina „stimulisan“ je odlazak radnika iz javnog sektora. Jedino je detaljno razrađena prvopomenuta odredba prestanka radnog odnosa zbog ispunjenosti uslova za starosnu penziju. Da li je to način da se revitalizuje budžet i kakve će to imati posledice po ugroženi penzioneri fond?

Gde su to u tom zakonu detaljno razrađene opcije za procenu broja i načina za redukciju enormnog broja naknadno zaposlenih, penzionisanih radnika? Oni neretko, imaju opravdanje da obavljaju posao novoprimitljenih mlađih radnika, koji „nisu dorasli poslu“, pa se po tom osnovu angažuju i nakon pen-

zionisanja.

Gde su kriterijumi po kojima bi trebalo utvrditi koji su to poslovi u javnom sektoru koji se dupliraju, ili čak multipliciraju, u različitim organizacionim formama (ministarstva, zavodi, agencije), čime se angažuje (čitaj: vodi na platnom spisku) nepotrebno veliki broj radnika?

Gde su definisane obaveze poslodavaca-direktora o mogućem broju prethodno pomenutih angažovanja penzionera, o proceni vrsta poslova koji se preklapaju, kao i o potrebi da se ovakvi izveštaji stave na uvid? Možda bi kriterijumi za ovakve odredbe trebalo da budu, bar upola, detaljniji kao u slučaju postupka za penzionisanje, koji je i inače bio jasan.

Da li će primena Zakona o racionalizaciji dovesti do željenih efekata, vreme će pokazati, ali i naknadi individualni sporovi oko njegove primene, koja donosi zakonske neusaglašenosti.

prof. Svetlana Stojanović

MINIMALAC OSTAJE NAJNIŽI U REGIONU

(Nastavak sa str. 1)

Sindikati i poslodavci opet nisu utvrdili minimalnu cenu rada za 2016. godinu a Vlada Srbije je „presekla“ - najniža satnica će i dogodine iznositi 121 dinar. Jednima je previše, a drugima premalo. Poslodavci muku muče da zarade i za sadašnje minimalne plate. Radnicima je još teže, treba da žive sa nepunih 175 evra. Međutim, statistika ne daje odgovor na ključno pitanje - kako živeti sa minimalcem. Sindikati procenjuju da u Srbiji između 100 i 150 hiljada ljudi živi na minimalcu, odnosno sa manje od 21.000 dinara mesečno. Poređenja radi, minimalna potrošačka korpa, dakle ona koja obezbeđuje samo preživljavanje, iznosi više od 34.500 dinara. Minimalna plata je dakle daleko od dovoljne da obezbedi onima koji je primaju bilo šta osim preživljavanja od 1. do 1.

Elem, minimalac u Srbiji spada u red najnižih primanja u regionu, iznosi svega 174 evra. Niža primanja su u Makedoniji i Albaniji. Nešto više je u Bugarskoj. U BiH minimalna zarada je 191 evro, Crnoj Gori 193 evra, Hrvatskoj 396 evra, a u Sloveniji 791 evro. Inače, u Nemačkoj je minimalna zarada 1.473 evra, Holandiji 1.502, Luksemburgu 1.923 evra. Poslodavci podsećaju da privreda godinama stagnira, te da prostora za rast plata nema. Osim, ako bi država snizila poreze

na rad. „Jer bi onda taj iznos, ili ostajao kao višak sa kojim bi se moglo dalje investirati, ili bi najverovatnije išao ka povećanju plata zaposlenih“, naglašava Nebojša Atanacković: Uštede u budžetu, kojima se u državi hvale, mogli bi umesto na simboličan rast plata i penzija, da se iskoriste za ove namene, ako se uopšte i ispostavi da prostora za rast potrošnje ima. Međutim, za sada se u vladi o tome ne izjašnjavaju.

„Vidi se, evidentno je da je stanje u našim finansijama bolje. Da možemo odmah da iskoristimo u prvoj godini, da li to možemo da iskoristimo u prvih nekoliko meseci, e to je već veliko pitanje. I to je nešto na šta odgovor može da da samo kompletna vlada“, tvrdi ministar Aleksandar Vulin.

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ ОТПОЧЕЛО КОНАЧНИ ОБРАЧУН СА ОБРАЗОВАЊЕМ У СРБИЈИ!

Од априла месеца (месеца када је завршен маратонски штрајк у просвети) до данас, сведочи смо једне шизофрение политике важећег министарства која свакога дана чини све већу штету целокупном образовању. Да ли треба напомињати да је договорено и потписано од стране два министра, а у име Владе Србије само мртво слово на папиру? Велико је питање шта даље чинити када договорено не важи, а механизам протеста у демократским државама јесте принцип преговарања.

Још 8. априла усвојени су правилници о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног (средњег) образовања и васпитања који су изазвали буру незадовољства међу просветним радницима. Министар је у маниру несхваћеног, а затим (као) превареног човека на састанку са представницима синдиката још у мају месецу рекао да ће ти правилници до почетка школске године доживети измене које ће онемогућити неповољнији положај установа и ненаставак особља у односу на претходну годину. Када тако нешто јавно и пред свим представницима синдиката изјави министар то би по логици ствари требало да има озбиљну тежину. Међутим, како нама тешко иде са логиком тако и министарство обећање остаде само још једна ствар која указује на стање образовања у Србији. Елем, август месец је донео неколико измена поменутих докумената и свака је просто стизала претходну не остављајући простора онима који се њима руководе да стигну и да прочитају важећу измену пре него стигне нова. И тако све до 1. септембра, дана када и поред свих недаћа са којима се суочавају, запослени у просвети, уобичајено за нас, са посебним ентузијазмом и ставом да је почела баш та година у којој ће се ствари коначно вратити на прави пут, опет смо на најприземнији начин спуштени назад у земљу Србију! Тог дана, у поподневним сатима министар је школама упутио допис да је тог јутра на снагу ступио "најновије" издање правилника, правилника који представља један ВЕЛИКИ корак ка коначном уништавању српског образовања, а тајминг јасно говори да о томе нема преговора већ се од директора тражи само строго придржавање поменутог документа. А шта тај документ доноси?

Као прво, скоро све сеоске школе по њему ПРЕСТАЈУ да буду школе! Да би се школа звала ШКОЛОМ мора да има минимум 16 одељења, а таквих је јако мало... Како школе вишу нису шко-

ле онда у њима не треба читати књиге (имати библиотекар), у њима нема деце из осетљивих група, сиромашних породица, деце са поремећајем у понашању... па самим тим нема ни потреба за психолозима и педагозима! Пошто нема школе нема потребе ни за рачуноводственим радницима, теткице немају потребе да чисте, јер школе нису школе, а домари не требају да поправљају ствари јер их нико не може покварити... Да би јавност мало боље разумела, разлика између школе и онога што је било школа може бити само ЈЕДАН УЧЕНИК! Још прецизније, уколико у објекту постоји 15 одељења (мисаона именица за 99% сеоских, али и добар део градских школа) тај објект представља "бившу школу" којој припада само по пола библиотекар, психолога, педагога... а ако има 16 одељења онда школа остаје школа са целим библиотекарком, психологом, педагогом...

Оно што једнако забрањува јесте и тишина из већине синдиката. Да ли је могуће да се неки синдикати могу тако називати ако је за њих нпр. педагог небитан? Нама у НСПРВ је подједнако важан сваки радник у систему образовања. Ако нема домара да угреје учионицу ни најбољи професор неће успети урадити никакав посао. Исто је и ако нема педагога, психолога, рачуноводствених радника, теткица, сервирки... Систем образовања је сложен механизам за чије правилно функционисање сви морају дати свој максимум. Мада, министарство и не очекује да се ради мање. Правилницима је преполовљена норма, а самим тим и плата (која је и цела далеко испод просека у републици за педагоге, психологе... а на минималцу за техничко особље) али је опис послова остао исти. То практично значи да сви треба да ураде свој посао за упола краће време или да волонтирају уколико то за пола радног времена то не успеју. Посебан проблем у сеоским школама представља и то што су педагози и психолози поред свог редовног посла радили и у свим тимовима (самовредновање, развојно планирање...), радионицама и сл. јер су били једини од ретких који су сваки дан у школи. Већина наставника у сеоским школама дође један или два дана да одржи пар часова а како су ти часови разбацани у смењени технички је немогуће од њих правити тимове које свака школа мора да има. Дакле, резултати оваквог правилника биће нестајање сеоских школа и њихово претварање у установе од којих се очигледно не очекује никакав резултат јер им се

ништа и не даје. Да ли су онда грађани који живе на селу, а самим тим и њихова деца, грађани другог реда којима ништа није потребно? Док свакога дана слушамо шта ће да изјави неко из ММФ, Светске банке, ЕУ, Москве... цела насеља нам нестају пред очима и када и дођемо до те фамозне Европе схватићемо да су наши грађани већ одавно тамо. Само што су срећу нашли у другим границама! НСПРВ ће се бескомпромисно борити против овог правилника и ту нема никакве дилеме!

Није ни то крај шизофреније која влада ресорним министарством. Ових дана, свакодневно слушамо о Закону о максималном броју запослених у јавном сектору и његовим реперкусијама по запослене у просвети. Сам закон је споран и по Уставу Србије и по другим законима јер не дозвољава женама право да раде до 65. године. Готово једнако као и уредба о забрани запошљавања која важи већ годинама упркос свим оправданим критикама. Образац је увек исти. Оно што је једино горе од неуставних закона јесте њихово мењање и тумачење, онако, уз кафу, како то министар данас ради. Како је (само) наш представник (Ранко Хрњаз) на састанку у Палати Србије 19.8.2015. тражио од министра да написмено пошаље школским управама и директорима упутство о спровођењу ПКУ (ту је спорно то што ЗОСОВ није измењен у складу са Споразумом о прекиду штрајка, априла 2015.) и поменутог закона и овај то учинио већ наредног дана и у њему је јасно преписао решење из Закона о максималном броју запослених и обавези пензионисања по испуњењу услова за старосну пензију, није требало дуго чекати на нове (овај пут само) препоруке министра. Данас нам министар, још једним немудрим дописом "саветује" да закон не применимо! Како је то могуће, зна само он. Ми као синдикат апсолутно стојимо иза тога да је закон неуставан, али право на његову измену има само онај ко га је и усвајао, а то је Скупштина Србије. Ако установимо праксу да министри или још неки нижи чиновници могу свакодневно бирати које законе поштовати, а које не онда нам закони нису ни потребни! Имао их је Цар Душан још пре скоро 700 година, али модерној Србији очигледно не требају. Пут у провалију је одавно отворен, а све препреке на време склоњене. Срећан нам пут!

Душан Кокојић,
председник Гро НСПРВ Зрењанин

САСТАНЦИ КОЈИ НИШТА НЕ ЗНАЧЕ, МИНИСТАР КОЈИ НИШТА НЕ МОЖЕ

Све договорено, ништа испуњено

Дана 15.9.2015. године на позив министра просвете одржан је састанак у министарству на коме су били присутни представници сва репрезентативна синдиката (СРПС су представљали Слободан Брајковић и Милорад Антић) и представника министарства просвете на челу са министром Срђаном Вербићем, а присутни су још били помоћник министра за средње образовање Снежана Марковић и помоћник министра за високо образовање Милован Шуваков.

Представници сва четири синдиката указали су да је Закон о броју запослених у јавном сектору неуставан и да има дискриминишући карактер, а са том констатацијом сложили су се и представници министарства. Договорено је да се покрене иницијатива како би дошло до расправе на Влади Републике Србије да неће бити примене овог члана за образовање, јер овај закон предвиђа гашење радних места а не да се неко други запосли на то радно место, што је у образовању случај.

Што се тиче спровођења Споразума: ЗОСОВ ће бити на Влади у септембру, а након тога се очекује његово усвајање у Скупштини. Разлог кашњења је велики број примедби и предлога (преко 200 страница текста) од стране просветних радника.

Договорено да се инсистира на састанку са премијером и министром финансија и да министар просвете и синдикати изврше неку врсту при-

тиска како би се помоћ предвиђена у Споразуму што хитније исплатила.

Када је реч о платним разредима има потешкоћа при изради тог закона, али је изведен закључак да ако се тај закон не усвоји тражиће се повећање коефицијента.

Постигнут је договор да се везано за правилнике о цени услуга у основној и средњој школи четири репрезентативна синдиката направе групу која ће пратити измене нарочито за пољопривредне школе, школе за образовање одраслих и школе за децу са посебним потребама.

Када је реч о платама министар нам је пренео став ММФ-а да су резервисани и да не постоји расположење за повећање плата.

Синдикати су указали на неправилности када је реч о формираним листама потреба, технолошких вишкова и непуне норме јер поједини директори манипулишу са тим листама. СРПС је нарочито захтевао да министар мора енергичније да реагује да тамо где се уоче неправилности искористи своје законско право и уведе привремене мере. Синдикати су добили обавезу да пошаљу министру по три школе где сматрају да су те неправилности драстичне. Састанци са министром и информације које нам пружа ништа нам не значе. Размислите шта треба предузети и шта нам следи.

Милорад Антић, председник ФССШ

SPOMEN - DAR NEZNANOM UČITELJU

Piše: Tihomir Petrović

Od strane predsednika Matice srpske, profesora i književnika Dragana Stanića, potekla je ideja o podizanju spomenika neznanom učitelju u Somboru, gradu dvoipovekovne tradicije učiteljstva, gradu u kome su, pored ostalih, pohađali učiteljsku školu Jovan Dučić i Isidora Sekulić. U Somboru, a ne u nekom drugom našem mestu. Pozdravljajući ideju, tim pre što lik učitelja u umetnosti i kulturi nije podignut na potreban postament, imam o tome reći svoje slabo ja. Podizemo, dakle, istovremeno spomenik: (1) somborskoj Preparandiji, majci hraniteljici svih srpskih škola i (2) srpskom učitelju, nosiocu škole i instituciji koja širi znanje kao osnovni kriterijum bogatstva jednog naroda. Treba li ponoviti ono što je više nego poznato. Kad čovek prelistava svoj život i školovanje i traži one svetle tačke, zastavlja se na svog učitelja u čijem liku prepoznaje i oživljava prve godine đачkog života i nezaboravne doživljaje svoga lirske doba. Učitelja koji nas je učio časti i poštenju (a koji nemaju zamene na ovom svetu), zauveć držimo u pamćenju i, po svemu, od njega nemamo milijeg čoveka. Obogaćen mudrošću, smeonog pravca misli, tvoračke erudicije, neretko, vrlina koje nadilaze svaku hvalu, učitelj je, u stvari, sam sebi postavio postolje za vlastiti spomenik. Stojeći na ovom gledištu, treba primetiti, spomenik bi kao istinsko i vrlinsko delo uspostavio čvršće veze sa našom kulturno-prosvetnom prošlošću. Podignut za narodnu kulturu i opšte dobro, on bi doprineo uzdizanju humanističkih ideja, našem uzvišenju i unutaršnjem napretku. Spomenik kao simbol svih učitelja nepoznatog imena, koji su svoj život posvetili podizanju mladih naraštaja (prema: neznani junak - neidentifikovani poginuli borac kao simbol svih palih boraca) značio bi odu školi

i učitelju, predstavljao bi učionicu bez ograda, učionicu koja bi zavređivala poklonička đачka putovanja. Kao umetnička i vajarjarska tvorevina, spomenik oplemenjuje neposredni milje i čini život prijemčivim za blagorodna osećanja i filozofsko poimanje života. Oblikovani artefakt je plemenit bunt protiv sivila svakodnevnog života. Ako se tvrdnja uzme u najpovoljnijem smislu, delo bi izgledalo velepno i poetično. Više i bolje nego što reći mogu kazati, nalik novokovanom zlatu, kreacija od bronzе, trajala bi nedogledno kao najdublja stvarnost. Plodna misao o ovekovčenju somborskog i srpskog učitelja, kao da je u nama ležala usnula, u nesvesnom obliku - i sad je, naprečac, otkrivamo. Bio bi raskorak sa tradicijom, iznevereno očekivanje, kazano još jačom reči, sramota, ukoliko bi se - uprkos neugodnom referencijalnom okviru (provala osrednjosti, deficit pregnuća, propagiranje glamura i lakog života umesto rada, materijalna nemaština, sve ono što ugrožava kulturu kao duhovnu osnovu društva) - ukoliko bi se pokazala gluvoća ili upuštalo u polemička koškanja o svrshodnosti ove ideje. Pokazati da ne umemo da se ponosimo onim što imamo. Sad su mislioci, inteligencija i predstavnici javnih funkcija pozvani ponašati se shodno svom imenu i ispuniti dužnost obrazovana i vaspitana čoveka. Nadamo se, takođe, da će mediji, ne kao sedma već kao odlučujuća sila, staviti podizanje spomenik na „dnevni red“ svojih prioriteta, i tako naići na odziv da se stvar shvati i dalje razvija. Sinovski odan svom dobrom učitelju, Radosavu Krivokapiću, dajem ovim putem svoj prilog podizanju spomenika neznanom učitelju: u gradu najstarije srpske učiteljske škole i sedištu Pedagoškog fakulteta kao njenog baštinka.

*profesor Pedagoškog fakulteta u Somboru

SPOMENIK UČITELJU – NARAVNO

Piše: Prof. dr Stojan Berber

Povodom pisma Tihomira Petrovića, profesora Pedagoškog fakulteta, da se u Somboru, gradu najstarije srpske učiteljske škole i sedištu Pedagoškog fakulteta, sredinom jula usmeno a krajem avgusta i pismeno sam podneo zvaničnu inicijativu Gradskoj komisiji za podizanje spomenika i skulpturalnih dela da se podigne spomenik učitelju.

Ideja o kojoj se ranije govorilo nikada nije ospo-

ravana, ali ostaje večito pitanje – imamo li novca za spomenik koji bi, dodao bih, trebalo da podseća na lik i delo Avrama Mrazovića, začetnika svetovnog školovanja naših učitelja.

Predložio sam nadležnoj Komisiji da planira i podizanje spomenika književniku Veljku Petroviću i slikaru Milanu Konjoviću.

Verujem da bi podizanje spomenika učitelju, kao i Veljku Petroviću i Milanu Konjoviću, pomogli i Pokrajina i Republika, a može se očekivati i

da neki dobrostojeći građani, uz određene uslove, potpomognu ovakva kulturna pregnuća.

Nadam se, naravno, kao i profesor Tihomir Petrović, da će se reći preći na dela. Podsećam i da je vreme da se začetnicima učiteljskog školovanja postojeće gipsane biste na Pedagoškom fakultetu (Avram Mrazović – rad vajara Save Halugina; Uroš Nestorović – rad vajara Jovana Soldatovića) izliju u bronzi kako bi se sprečilo njihovo propadanje.

*Sombor

KADA ĆEMO NA BALKON DA IZVEDEMO MLADÉ UČENIKE

Piše: Miroslava Adžić*

Doček naših sportista koji sa međunarodnih takmičenja dolaze sa medaljama na balkonu Skupštine grada postao je tradicija. Mnogo je lepo videti kada naši mladi ljudi osvajaju medalje. Svejedno koje. Nekada srebro i bronza sijaju jače od zlata. Kako bi svet znao gde je ta mala zemlja koja se zove Srbija da nije Novaka Đokovića, prvog reketa planete, Jasne Šekarić, sestara Moldovan, da nije naše mlade fudbalske reprezentacije, naših rvača, šahista, atletičara i bacača kugle?

Mladi vaterpolisti su nam iz Bakua doneli pune ruke medalja. Hvala im! Lep je osećaj kada srce jače pulsira i suze radosnice krenu niz lice, zbog vaterpolista i košarkašica, zbog streličara i tekvondista, rukometaša, kajakaša i stonotenisera. Čovek ponekad zaboravi na nemaštinu i težak život koji živimo

poslednjih godina. Ti mladi sportisti su najbolji ambasadori svakog naroda.

Ali, kada ćemo na taj isti balkon izvesti mlade naučnike, srednjoškolce i studente koji na svetskom nivou zauzimaju zavidna mesta? Ta mladost naše lepše Srbije takođe zaslužuje da je pozdravi 30.000 ljudi da im isto tako srčano kliču, kao i sportistima. Imam dubok naklon za sve njih.

Pre nekoliko dana sam na stranicama „Politike“ pročitala o mladom matematičaru, učeniku trećeg razred gimnazije, koji je na Tajlandu osvojio prvo mesto na svetskom nivou i okitio svoju mladost i grudi zlatom. Bravo za njega! Bravo za njegove profesore! Bravo za presrećnu porodicu! Bravo za našu Srbiju koja je iznedrila takvu pamet! Ovako, na daljinu, stežem mu ruku i želim mu zdravlje, sreću i uspeh!

*penzioner, Indija

PROSVETNI RADNICI, VIŠAK ILI MANJAK

Piše: Božidar V. Pantić*

Danima i nedeljama našom zemljom kolaju priče i vesti kako nam prosveta ima ogromne viškove nastavnog kadra i drugog osoblja. Narod se zastašuje velikim otpuštanjem u prosveti, svršeni učitelji i profesori koji lutaju u beznađu bez zaposlenja, očajni kao i njihovi roditelji koji ih finansijski pomažu, i sa umanjnim penzijama, dobiše neverovatnu informaciju: „U školama slo-

bodno 12.000 radnih mesta („Politika“, 28. avgust). Istog dana u istoj „Politici“ i vest „višak od 5.122 zaposlena“. Zatim detalji koji unose još veći haos u javnost. Blagi Bože, u kakvoj zemlji živimo!

Da slika bude još sumanutija u istom članku piše da „broj od 15.000 slobodnih radnih mesta jeste apsolutno iznenađenje“ i da će ta kao i lista tehnoloških viškova u narednom mesecu biti predmet analize.

Postavlja se pitanje čemu služe ministarstva. Ili su naši zakoni lišili i ministre i ministarstva nadležnosti u delokrugu njihovih poslova i zadataka.

Gde su davna vremena Stojana Novakovića, ministra prosvete u 19. veku. Da li bi trebalo da se svi ponovo nađemo u osnovnoj školi i počnemo sve ispočetka? Da ponovo učimo ono što su znali još naši čukundedovi.

*penzioner, Beograd

ОПЕТ ИЗМЕНЕ ПРАВИЛНИКА О ЦЕНИ УСЛУГА У СРЕДЊИМ ШКОЛАМА?

На састанку радне групе за припрему измена Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установа које обављају делатност основног и средњег образовања и васпитања, формиране од стране представника репрезентативних синдиката и министарства просвете одржаном 18.09.2015. године, разматран је велики број примедби пристиглих превасходно из установа образовања. Представници министарства просвете су истакли да је лавина незадовољства проистекла из чињенице да ова гарнитура министарства инсистира на пуној примени правила која су одавно установљена а нису поштована. „Мали број примедби везан је за нека нова решења која можемо размотрити на радној групи“ рекао је Ранко Хрњаз, члан радне групе. Једна од најутемељенијих примедби упућена је из заједнице пољопривредних школа, пошто је евидентно да су нека радна места, без којих огроман број приватних школа не може функционисати, изостављена у правилнику. Из тог разлога, радна група се усагласила да упути захтев министру да се исправи овај недостатак.

Радна група се такође усагласила да лоша формулација у правилнику оставља могућност неким директорима да умање плату запосленима који раде у завршним разредима, због наведеног неиспуњавања годишње норме. Закључујемо да се овај део правилника мора прецизирати како се у наредном периоду не би дешавало нешто слично. „Радна група се такође усагласила да се упути захтев надлежним органима да се установе образовања изузму из законских ограничења која од 1.01.2016 године предвиђају укидање сопствених прихода. Примена ових прописа, пре свега на пољопривредне школе и домове ученика биле би погубне“ тврди Хрњаз.

Тakoђе је договорено да се у Правилнику остави могућност да школе појединачним захтевима могу добити одобрење за отварање радног места, које би осликавало специфичност те школе.

СМАЊЕН БРОЈ НЕЗАПОСЛЕНИХ НАСТАВНИКА

Покрет за европски развој образовања (ПЕРО) у партнерству са Средњом школом Артмедиа и уз подршку Министарства омладине и спорта, реализује пројекат „Како до посла“, у циљу смањења незапослености. Од великог броја кандидата који су се пријавили на конкурс, одабрано је 100 младих наставника и психолога који ће бити запослени или похађати тромесечну стручну праксу у поменутој средњој школи. „Пред прилике за радно ангажовање, учење и стицање радног искуства у Средњој школи Артмедиа, ПЕРО је младим наставницима обезбедило и обуку која ће им помоћи да се боље снађу у школском окружењу, да успешније комуницирају са ученицима, као и да користе нова знања, технике и технологије у образовању“, изјавио је председник покрета ПЕРО Ђорђе Миловановић.

Војин Шалић секретар средње школе Артмедиа, истакао је да установа од оснивања константно тежи ка унапређењу квалитета образовања, кроз образовне профиле које су сами креирали и у сарадњи са Министарством просвете успели да уведу у образовни систем Србије, али и формирањем гимназије општег типа. Учествовање у овом пројекту представља логичан след континуиране тежње за иновативним, а у исто време квалитетним процесом запошљавања младих у Србији.

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА ДИГИТАЛНЕ УЏБЕНИКЕ?

Бацаи у Аустралији убудуће ће програмирање учити од првог основне, пре него што почну да уче историју и географију. Циљ је да тако степено знање потпуно промени приступ науци и технолошком развоју земље. На другом крају света, српски ђаци компјутере у настави ни изблиза не користе колико би могли, а поготову колико би требало. На порталу „Маша и Раша“ – ђачка улича, а у улици сви предмети за прва четири разреда основне школе. И за сваки предмет играца прилагођена таблети. „Сабирање, одузимање, множење – не мора сувопарно да учи са оловком и листићем хартије или да учи напамет већ има јако добро организоване игре“, каже Гордана Кнежевић Орлић из Издавачке куће „Клет“.

Да би деца учила онако како се играју, родитељи морају да плате. За наставнике је бесплатно коришћење портала и апликација помоћу којих могу да брже и лакше спреме час, али имају и обавезу. „Да радећи са тим уређајима шаљу нама евалуације, припреме часа како бисмо за следећу годину сви заједно могли да приредимо нешто што ће им више користити у настави“, наводи Гордана Кнежевић Орлић.

„Тако ће моћи да заједно са децом те прве кораке савладају, а након тога, кад дођу озбиљнији уџбеници тј. та дигитална издања правих уџбеника, биће им лакше да то савладају“, истиче Лидија Станојевић из Издавачке куће „Нови логос“.

На праве дигиталне уџбенике ђаци у Србији дуго чекају, док њихови вршњаци у Сједињеним Државама сами праве апликације за учење. Шта спречава издаваче да понуде таблет који мења ранац пун књига? „Чекаћемо још извесно време док не добијемо јасне инструкције од Министарства – шта они подразумевају под дигиталним уџбеником“, каже Станојевићева. Електронски уџбеници јесу скупи у фази израде, али је њихово умножавање јефтиније од стандардних. Када се једном одомаће, вероватно ће усрећити ђаке и родитеље, али и издаваче – неће морати да се боре са уличном конкуренцијом.

ОБЕЛЕЖЕН ЕВРОПСКИ ДАН ЈЕЗИКА

Филозофски факултет у Новом Саду обележио је Европски дан језика, 26. септембар. Програм је почео у петак 25. септембра од 9 часова, када су у холу факултета постављене постер-презентације језика који се на њему изучавају. Од 12 часова заинтересовани су могли да присуствују изложби књига под називом „Разговарај са мном!“, која обухвата књиге на страним језицима и језицима националних мањина из Центра за језике на Филозофском факултету.

У Кино-сали факултета од 14.30 је приказан филм „Девојке у високим потпетицама“ Тање Станојев и Вукашина Живаљевића. Програм је завршен концертном хором од 19 часова, такође у Кино-сали.

У Европи постоји више од 220 аутохтоних језика, што чини око три одсто од укупног броја језика на свету. Европски дан језика установљен је 2001. године одлуком Савета Европе, уз покровитељство Европске уније, у уверењу да је вишејезичност на старом континенту драгоценост коју треба сачувати, вредновати и бранити у будућности. Широм Европе организују се активности намењене деци и одраслима, а у Београду ће Национални институт културе Европске уније (EUNIC) тај дан обележити конференцијом о мултилингвалizmu на Филолошком факултету.

Свечаности су присуствовали министар просвете Срђан Вербић, шеф делегације ЕУ у Србији Мајкл Девенпорт, шеф мисије Савета Европе у Србији Тим Картрајт, директори страних културних центара у Србији: аустријског, британског, француског, грчког, италијанског, немачког, шпанског и португалског.

EUNIC чине институти за културу држава ЕУ и одељења за културу амбасада чији је циљ да промовишу европску културу. EUNIC у Србији је један од првих огранака у свету и данас га чине:

Аустријски културни форум, Британски савет, Француски институт, Goethe Институт, Хеленска фондација за културу, Италијански институт за културу, Институт Сервантес и одељења за културу амбасада Данске, Португала, Мађарске и Шведске.

PLATE GOTOVO BEZ PROMENA I UGLAVNOM LOŠE

Prosečna zarada u julu u Srbiji 45.601 dinar Surčin sa 71.483 dinara i Kostolac sa 70.356 daleko iznad proseka

Prosečna zarada isplaćena u julu 2015. godine iznosi 62.687 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u junu 2015. godine, nominalno je veća za 2,3% i realno je veća za 3,2%. U AP Vojvodini prosečno isplaćena zarada za jul 2015. godine iznosi 61.274 dinara i u odnosu na prosečno isplaćenu zaradu u junu 2015. godine nominalno je veća za 4,6%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u julu 2015. godine iznosi 45.601 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u junu 2015. godine, nominalno je veća za 2,3% i realno je veća za 3,2%. U AP Vojvodini prosečno isplaćena neto zarada za isti mesec ostvarena u iznosu od 44.560 dinara i u odnosu na isplaćenu neto zaradu u junu 2015. godine nominalno je veća takođe za 4,6%.

Najveće prosečne zarade u julu imali su zaposleni u beogradskim opštinama Surčin 71.483 dinara i Novi Beograd 67.999 dinara i Kostolac sa prosečnih 70.356 dinara. Najniže zarade isplaćene su u Golupcu 24.826 dinara, Malom Crniću 25.553, Beloj Palanci 25.549 i Topoli 25.898 dinara.

Prosečna julska plata u Kraljevu bila je 37.120 dinara, Požegi 31.502, Kosjeriću 59.407, Užicu 43.230, Kragujevcu 42.446 dinara. Prosečna zarada isplaćena u julu u Čaku iznosila je 38.332 dinara, u Gornjem Milanovcu iznosila je 39.891 dinara, Lučanima 44.500 dinara a u Ivanjici 30.257 dinara.

Prosečna zarada u Braničevskom okrugu u

julu je bila 44.298 dinara i manja je za svega 500 dinara u odnosu na isplaćenu zaradu u junu, objavio je Republički zavod za statistiku. Prema podacima kojima raspolaže RZS, u julu, na teritoriji Braničevskog okruga, najveća zarada isplaćena je u Gradskoj opštini Kostolac – čak 70.356 dinara, bez poreza i doprinosa, što je trećinu više od republičkog proseka. U Požarevcu prosečna zarada u julu iznosila 39.315 dinara. Posle Požarevca, najveća isplaćena zarada u julu bila je u opštini Žagubica – 37.202 dinara. Slede opštine Kučevo, sa 34.297 dinara, zatim Petrovac na Mlavi – 32.620, Veliko Gradište – 31.191, Žabari – 27.129 dinara, Malo Crniće – 25.553 i Golubac, gde je isplaćena najmanja zarada u julu od 24.826 dinara bez poreza i doprinosa.

OPIS	PROSEČNE NETO ZARADE								
	XII/2014	I/2015	II/2015	III/2015	IV/2015	V/2015	VI/2015	VII/2015	VII/2015 VI/2015
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Republika Srbija	49.970	39.285	42.749	43.121	45.605	43.964	44.583	45.601	102.3
Srbija - sever	56.472	43.058	47.291	48.567	51.716	48.828	49.645	51.063	102.9
Beogradski region	62.817	48.207	51.893	54.547	57.064	55.516	56.067	56.943	101.6
Region Vojvodina	49.438	37.344	42.186	41.975	45.857	41.543	42.576	44.560	100.8
R. Srbija - jug	41.277	34.204	36.644	35.797	37.323	37.391	37.793	38.329	101.4
R.Šumadija i z. Srbija	41.493	33.313	36.152	35.713	36.738	37.122	37.525	37.430	99.7
R. Južna i ist. Srbija	41.010	35.289	37.243	35.897	38.026	37.708	38.104	39.421	103.5
Region Kosova i M.	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Period jul 2015/ jul 2014. godine

Prosečna zarada isplaćena u julu 2015. godine nominalno je veća za 0,5% i realno je manja za 0,5% od prosečne zarade isplaćene u julu 2014. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u julu 2015. godine nominalno je veća za 0,9% i realno je manja za 0,1% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u julu 2014. godine.

Period januar-jul 2015/ januar-jul 2014. godine

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar–jul 2015. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar–jul 2014. godine, nominalno je manja za 0,5%, a realno je manja za 1,8%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar–jul 2015. godine, nominalno je manja za 0,2 i realno je manja za 1,5% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar–jul 2014. godine.

PROSEČNA PLATA U SLOVENIJI KAO TRI SRPSKE

Najviše plate u zemljama bivše Jugoslavije su u Sloveniji i Hrvatskoj, najniže u Makedoniji i Srbiji, a između njih su se smestila primanja zaposlenih i u Crnoj Gori i Republici Srpskoj. Razlike u prosečnim primanjima su prilične, a za jednu prosečnu platu u Sloveniji radi tri radnika u Makedoniji, a skoro isto toliko i u Srbiji. Ipak, plate zaposlenih u ovom regionu niže su nego u Evropskoj uniji, čak i kada su Slovenija i Hrvatska u pitanju, jer su prosečna mesečna primanja uglavnom viša od 2.000 evra.

Naime, prosečna neto zarada u Srbiji, isplaćena u julu iznosila je 45.601 dinar, što je poslednjeg dana prošlog meseca bilo oko 380 evra, dok je Sloveniji prosečno mesečno primanje zaposlenog bilo oko 1.000 evra. Po visini zarade, odmah posle Slovenije je Hrvatska, gde je prosečna neto plata za oko trećinu manja i u junu ove godine iznosila je oko 770 evra. Relativno slično zarađuju zaposleni u Crnoj Gori i Republici Srpskoj jer je prosečna neto zarada u julu u Crnoj Gori bila 476 eura, a u RS je prosečna mesečna neto plata iznosila 834 konvertibilne marke, odnosno 426 evra. Najmanje zarađuju zaposleni u Makedoniji jer je prosečna neto zarada oko 350 evra.

U Srbiji je, kako je saopšteno iz Republičkog zavoda za statistiku prošlogomesečna prosečna bruto zarada (s porezom i doprinosom), u odnosu na junsku prosečnu neto zaradu iz prošle godine ovogodišnja julska prosečna neto zarada nominalno veća 0,5 odsto, ali je realno za toliko manja. Dakle, iznos u dinarima jeste veći nego prošlog jula, ali se za taj novac ne može se kupiti isto kao u julu prošle godine.

Visina prosečne zarade u regionu nije se značajno promenila u odnosu na maj ove godine, kada je prosečna plata u Sloveniji bila 1.008 evra, u Hrvatskoj oko 750, u Crnoj Gori 481 evro, Bosni i Hercegovini 424, a u Makedoniji oko 355 evra. Budući da je u Srbiji je prosečna neto zarada u maju ove godine bila 43.964 dinara, odnosno 366 evra, prosečne zarade isplaćene u julu više su za oko 15 evra nego tada, a treba reći i da je prosečna zarada isplaćena u maju i nominalno i realno bila manja od one isplaćene u aprilu i to za 3,6 odsto, odnosno 3,3 odsto.

Dakle, od zemalja bivše Jugoslavije, najviše zarađuju stanovnici Slovenije i Hrvatske, dve zemlje koje su u Evropskoj uniji, dok su kovertent najtanje u Makedoniji i našoj zemlji. Naravno, u Sloveniji i Hrvatskoj više su i cene, pre svega komunalnih usluga, ali su mnoge druge veoma slične onima u našoj zemlji. Tako je litar benzina u Srbiji oko 140 dinara, ili 1,15 evra, a u Sloveniji 1,28 evra, pa se s prosečnom platom u Srbiji može natočiti 327 litara goriva, a u Sloveniji zaposleni koji prima prosečnu zaradu može da natoči čak 780 litara benzina. Što

se tiče cena osnovnih životnih namernica, one su u veoma slične u regionu, ali je potpuno jasno da se s prosečnom platom može mnogo više kupiti u Hrvatskoj, recimo, nego u našoj zemlji ili Crnoj Gori. Cene hleba su slične, oko jednog evra, slične su i cene svinjskog mesa, iako razlika ima. Tako je u Hrvatskoj i Makedoniji kilogram svinjskog mesa oko pet evra, u Srbiji oko četiri, a u Crnoj Gori ispod četiri evra za kilogram. S prosečnom platom zaposleni u Hrvatskoj može da kupi oko 150 kilograma svinjskog mesa, u Makedoniji upola manje, a u Srbiji oko 95 kilograma svinjetine.

Period	Zarade u prosveti i republički proseki					
	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (3:2)	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7
I 2015	54.208	54.457	100.46	39.285	39.159	99.68
II 2015	58.992	54.774	92.85	42.749	39.428	92.23
III 2015	59.141	54.837	92.72	43.121	39.533	91.68
IV 2015	62.532	54.199	88.27	45.605	39.025	85.57
V 2015	60.487	55.064	91.03	43.964	39.643	90.17
VI 2015	61.302	56.155	91.60	44.583	40.496	90.83
VII 2015	62.687	56.314	89.83	45.601	40.638	89.12

Cene ne prate zarade

Za litar mleka u Makedoniji i našoj zemlji treba oko 80 centi. Zato ga potrošači i u Hrvatskoj i Crnoj Gori plaćaju manje, pa će, bez obzira na visinu prosečnih primanja u ovim zemljama, mleko biti daleko češće na trpezama u Hrvatskoj i Crnoj Gori nego u Srbiji i Makedoniji.

„ТЕХНОЛОШКИ ВИШКОВИ“, КОНКУРСИ, РАСПОРЕЂИВАЊЕ, ДОПУНА НОРМЕ, ДИРЕКТОР, ЛИСТЕ ЗА ПРЕУЗИМАЊЕ, ...*

- Запосленог који је остао нераспоређен у току школске године, после формирања листе технолошких вишкова за текућу школску годину, треба ставити на листу технолошких вишкова. (Седница од 11.3.2013)
- Пре почетка школске године, у поступку утврђивања запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала потреба, као полазни параметар у погледу радног времена узима се радно време запосленог утврђено последњим закљученим анексом уговора о раду.
- Комисија није надлежна за утврђивање конкретног процента радног времена запосленог у школи, односно статуса нераспоређеног или запосленог са непуним радним временом. Директор је одговоран за законитост и организацију рада школе, те сваке школске године решењем утврђује статус наставника. Просветни инспектор врши контролу поступања школе у погледу спровођења прописа у области образовања.
- Напомиње се да је чланом 131. Закона о основама система образовања и васпитања (“Службени гласник РС”, бр. 72/09, 52/11 и 55/13) прописано да запослени који је у установи у радном односу на неодређено време, а остао је нераспоређен или има статус запосленог са непуним радним временом на основу члана 137. ст. 2. и 3. овог закона, остварује право на преузимање стављањем на листу запослених са које се врши преузимање. Листа се утврђује до 15. августа за сваку наредну школску годину, у оквиру школске управе по јединицама локалне самоуправе, а на основу пријава установа о запосленима који имају право на преузимање.
- Ако је запослени у поступку утврђивања запослених за чијим радом је престала потреба, остао без дела норме часова и налази се на листи технолошког вишка, а накнадно закључи за тај део норме уговор о раду на одређено време, остаје и даље на листи технолошких вишкова. (Седница од 12.3.2014)
- Запослени који је на листи запослених за чијим радом је престала потреба има приоритет у односу на незапослена лица, јер се пријем у радни однос на неодређено време на основу конкурса може извршити ако се није могло извршити преузимањем. Запослени са пуним радним временом не налази се на листи запослених за чијим радом је престала потреба, јер за њиховим радом није престала потреба, тако да нема основа да би исти били на листи (Седница од 11.7.2013)
- Наставнику који је примљен у радни однос са 50% норме – радног времена не може се повећати норма на 100% на рачун наставника који има мањи број бодова на бодовању приликом утврђивања технолошког вишка, а у радном је односу са 100% норме – радног времена, већ се распоређивање часова овим наставницима мора вршити у оквиру њиховог процента радног времена за које су засновали радни однос. (Седница од 26.9.2013)
- Стручни сарадници могу да раде са непуним радним временом сразмерно броју одељења. (Седница од 22.6.2012)
- У складу са чланом 131. Закона о основама система образовања и васпитања преузимање се врши само за запослене који раде на неодређено време. (Седница од 26.12.2013.)
- Пре расписивања конкурса за пријем у радни однос, послодавац је у обавези да прибави мишљење свих репрезентативних синдиката установе о испуњености услова из става 1. и 2. члана 5. Посебног колективног уговора и надлежне школске управе. (Седница од 26.9.2012)
- Установа је дужна да примени став 4. члана 5. Посебног колективног уговора, односно уколико се упразни радно место директор ће распоредити запосленог који ради са непуним радним временом у установи, до пуног радног времена, без расписивања конкурса, у случају да на листи радника за чијим је радом у потпуности или делимично престала потреба нема запослених који испуњавају услове за рад на том радном месту (Седница од 26.12.2013.)
- С обзиром да општина Бабушница територијално припада Школској управи Ниш, директор је био у обавези да преузме запосленог који је проглашен технолошким вишком и налази се на листи запослених за чијим је радом у потпуности или делимично престала потреба у текућој школској години. Чл. 5. ст. 5. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика предвиђа да је пре расписивања конкурса за пријем у радни однос, послодавац у обавези да прибави мишљење свих репрезентативних синдиката установе о испуњености услова из става 1. и 2. овог члана. (Седница од 26.12.2013.)
- Наведеним одредбама Закона и Посебног колективног уговора недвосмислено је прописано да се преузимање запослених врши се са листе запослених за чијим радом је престала потреба, као и да се конкурс може расписати само уколико на наведеној листи нема запослених за чијим радом је престала потреба, а који испуњавају услове за обављање послова и радних задатака на месту које треба да се попуни. Директор установе је одговоран за законитост рада установе, па самим тим и за законити пријем запослених. Надзор над радом установе врши просветна инспекција. (Седница од 6.12.2013)
- Наставник који је засновао радни однос као наставник практичне наставе, а у току рада стекне стручни назив професор техничког образовања нема приоритет приликом распоређивања у односу на друге запослене који испуњавају услове за радно место наставника практичне наставе. (Седница од 20.3.2012.)
- Лице за чијим радом је престала потреба у средњој школи на радном месту наставника практичне наставе нема приоритет приликом запошљавања у основној школи на радном месту наставника разредне наставе. (Седница од 20.2.2012.)
- Са листе запослених са које се врши преузимање школа може да преузме лице само за онај део радног времена за које је то лице остало нераспоређено. (Седница од 24.5.2012)
- Директор школе којем је престала дужност истеклом мандата у складу са чланом 64. став 1. и 2. Закона, у периоду када се утврђују лица за чијим радом је престала потреба за наредну школску годину, остварује право у складу са чланом 131. став 1. и 2. наведеног закона и члана 5. Посебног колективног уговора и будуће се применом критеријума из члана 33. Посебног колективног уговора. (Седница од 20.2.2014.)
- Уколико директору истекне мандат у складу са чланом 64. став 1. и 2. Закона након 15. августа, односно у току школске године, и он остане нераспоређен, има право да буде стављен на листу радника за чијим је радом у потпуности или делимично престала потреба и са које се врши преузимање у текућој школској години. Као такав, он може бити преузет у другу установу уколико испуњава услове за послове за које се преузима. (Седница од 11.5.2012)
- У складу са чланом 59. став 14. Закона о основама система образовања и васпитања, директору установе мирује радни однос за време првог изборног периода на радном месту са којег је изабран. Када директору престане први мандат, уколико је укинута радно место са кога је изабран, проглашава се нераспоређеним и упућује на листу запослених за чијим радом је престала потреба при надлежној школској управи. (Седница од 12.3.2014)
- Преузимање запослених које је прописано одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, а које уређује и Посебан колективни уговор, по правилу се везује за листе запослених при надлежној школској управи, а установе пријављују запослене који имају право на преузимање, односно запослене за чијим радом је престала потреба, а који су бодовани према критеријумима прописаним Посебним колективним уговором. (Седница од 26.12.2013)
- Запослени који хоће самовољно да прекине рад у одређеној школи није запослени за чијим радом је престала потреба, већ му престаје радни однос на основу Закона о раду отказом уговора о раду од стране запосленог. (Седница од 11.3.2013; 26.9.2013)
- Члан 5. Посебног колективног уговора примењује се у складу са чланом 131. Закона, односно, сваке школске године се прави листа запослених за чијим је радом у потпуности или делимично престала потреба. (Седница од 20.2.2012.)
- Мишљење о испуњености услова за расписивање конкурса у установи дају репрезентативни синдикати установе. Несогласност у погледу испуњености услова за расписивање конкурса у установи значи несогласност по питању да ли на листи за преузимање у школској управи постоји лице које испуњава услов за радно место за које се расписује конкурс и на које би могло бити распоређено. Испуњеност услова за расписивање конкурса утврђује се када се ради о пријему у радни однос на неодређено време, а када се ради о пријему у радни однос на одређено време, такође, је потребно обратити се школској управи. (Седница од 26.12.2013)
- Мишљења о испуњености услова за расписивање конкурса у установи дају репрезентативни синдикати установе. Несогласност у погледу испуњености услова за расписивање конкурса у установи значи несогласност по питању да ли на листи за преузимање запослених у школској управи постоји лице које испуњава услов за радно место за које се расписује конкурс и на које би могло бити распоређено, као и несогласност у погледу питања да ли је установа применила члан 5. став 4. Посебног колективног уговора. У случају да постоји несогласност, препоруку доноси министар надлежан за послове образовања. Испуњеност услова за расписивање конкурса утврђује се када се ради о пријему у радни однос на неодређено време, као и када се ради о пријему у радни однос на одређено време. И тада је потребно обратити се Школској управи. (Седница од 12.3.2014)

*Комисија за шtamачење ПКУ

UZ MUZIKU SE BOLJE RADI

Naučnici su utvrdili da se uz slušanje odgovarajuće muzike tokom rada mogu postići bolji rezultati, a mnogi će poslovi biti i brže obavljani. U jednom interesantnom istraživanju ispitanicima su tokom pet dana deljene serije različitih zadataka među kojima su bile provera znanja iz gramatike, zatim rešavanje matematičkih problema, pa sve do unošenja podataka u kompjuterske programe i komplikovanih analiza. Rezultati su pokazali da je 88 odsto ispitanika svoje zadatke uradilo tačnije uz muziku, nego u tišini, ali i da je 81 odsto njih te zadatke uradilo za kraće vreme.

Preporuka eksperata je jednostavna, prenosi makedonski portal Ekonomski - kada sledeći put odete na posao slobodno uživajte u svojoj omiljenoj muzici, ali vodite računa o tome da uz sebe imate slušalice da ne biste ometali svoje kolege. Eksperti su, takođe utvrdili da je za bolji i brži rad sa brojevima potrebno slušati ambijentalnu muziku, dok se unošenje podataka bolje obavlja ako se sluša pop muzika. Za rešavanje problema se preporučuje dens muzika, a klasična muzika pomaže kod poslova u kojima ima puno detalja na koje treba obratiti pažnju, navedeno je u tekstu.

IMITIRALI ČERKINE SELFJE I POSTALI HIT

Kada je studentkinja Emili Muson na Facebooku podelila nekoliko selfija sa svojim novim dečkom, nije ni sanjala da bi neko mogao ovako reagovati, a posebno ne njeni roditelji. Sada su čerkinje selfije hit na društvenim mrežama i to sve zahvaljujući roditeljima koji su oponašali njihove poze i tako se fotografisali. Kada su fotografije postale popularne, Muson je na Twitteru napisala: "Izgleda kao da su moji roditelji drogirani ili nešto tako. Mislim, jeste smešno, ali ne za toliko pregleda". Šta vi mislite da li je smešno ili čak umebesno? Ona navodi i da njeni roditelji još nisu uživo upoznali njenog novog dečka ali dodaje da je njihov potez uopšte ne iznenađuje jer vole da je jezaju.

SRPSKI U SLOVAČKOJ ZVANIČAN MANJINSKI JEZIK

Srpski jezik biće u Slovačkoj priznat zvanično kao manjinski jezik rame s češkim, poljskim, romskim, nemačkim, bugarskim i hrvatskim jezikom, pošto je taj predlog danas usvojio Savet za ljudska prava, nacionalne manjine i rodnu ravnopravnost pri slovačkoj vladi. Predstavnici srpske dijasporne tražili su 2012. godine, da i srpski postane zvanični manjinski jezik pošto Srbi imaju status manjine od 2010. godine. Preporuku da vlada preispita da li bi mogla srpski i ruski jezik da uvrsti u manjinske ili regionalne jezike izdao je i Komitet eksperata Evropske povelje manjinskih i regionalnih jezika.

Srbi su u Slovačkoj malobrojni i prema popisu stanovništva iz 2011. godine svega 698 građana Slovačke izjasnilo se kao pripadnik srpske manjine, ali su zvanični status manjine Srbi dobili bez problema, kao takozvana istorijska manjina jer su vekovima bili prisutni na današnjoj teritoriji Slovačke. Slovačka je uzela u obzir da su se Srbi u nekoliko talasa tokom istorije doseljavali još u srednjem veku na slovačko tlo i da je reč o autentičnoj istorijskoj manjini u Slovačkoj. Ni Rusi ni Srbi ne žive u Slovačkoj na nekom području tako koncentrisani da dostignu 15 odsto žitelja neke opštine.

SAN SVAKOG DETETA: LEGO HOTEL

Ovo je pravi raj za ljubitelje Lego kockica, kako za mališane tako i za njihove roditelje. Sve sobe su urađene tematski, deca mogu da pohađaju poseban kurs za slaganje kocki ili da se kupaju u bazenu po kojem plutaju Lego igračke. Ovaj hotel nalazi se u Floridi i ostvarenje je sna sve dece. Doduše i odraslih. Ostvarenje je sna svih onih koji su provodili i provode i dalje sate slažući sitne, plastične kockice. Iako bi to za neke predstavljalo izazov, srećom, nema potrebe da sami sagradite svoju sobu, ali to ne znači da će vam tamo nedostajati zabave.

Po zidovima u hotelu nalazi se oko 5.000 lego mini figura, a u njemu postoji

PADAO NA PRIJEMNOM, 30 PUTA ODBIJEN ZA POSAO, DANAS MILIJARDER

Džek Ma, osnivač poznate stranice za trgovinu na internetu, danas je najbogatiji čovek u Kini. Ali nije mu oduvek sve išlo tako glatko. Sajt "Alibaba" svakodnevno poseti 100 miliona korisnika širom sveta, a njegovom osnivaču, Džeku Mau, doneo je veliki novac. Njegovo bogatstvo procenjuje se na više od 20 milijardi dolara, što ga prema Forbsu čini najbogatijim čovekom u Kini, dok je među najbogatijima na svetu na 18. mestu. Ali njegov put do bogatstva bio je veoma tmovit. On je tri puta padao na prijemnom ispitu za koledž, a čak 30 puta je odbijen na poslu za koji se prijavio. Odbili su ga čak i u policiji i u jednom lancu brze hrane. Kada je 1998. pokrenuo stranicu "Alibaba", u prve tri godine nije imao nikakav profit. Nijedna banka nije htela da saraduje sa njegovom kompanijom, pa je morao da pokrene nov način plaćanja, koji je danas poznat pod imenom "Alipay". "Kada sam pokrenuo "Alipay", mnogi su mi rekli da je to moja najgluplja ideja do tada", rekao je on u skorašnjem intervjuu. Danas "Alipay" koristi 800 miliona osoba.

PETOGODIŠNJACI ISKOPALI TUNEL I ... ZBRISALI IZ VRTIĆA

Dva dečaka iz Magnitogorskog u Rusiji, odvažili su se na neverovatni beg iz vrtića o kojem danas piše ceo svet. Naime, dva dečaka nekoliko su dana pripremali svoj veliki beg iz dečjeg vrtića. Uz pomoć svojih plastičnih lopatica, iskopali su tunel ispod ograde i dok ih niko nije gledao zbrisali u grad. Razlog? Hteli su da kupe sportski automobil. Preciznije, Jaguar. Nakon što su se našli na slobodi, krenuli su prema autosalonu, ali na kilometar i po dugom putu primetila ih je jedna žena i pitala ih šta rade. Dečaci su joj odgovorili da su hteli da kupe auto, ali da nemaju dovoljno novca. Posela ih je u automobil i odvezla do policijske stanice, piše Komsomolskaja Pravda. U vrtiću su njihov nestanak primetili tek nakon pola sata, a beg je rezultirao otpuštanjem nadzornika koji je trebao bolje paziti na klince. Roditelji nisu podneli tužbu protiv vrtića, piše Index.

ZADATAK ZA OSMOGODIŠNJAKE NE ZNAJU URADITI NI RODITELJI, NI UČITELJI. MOŽETE LI VI?

Matematički zadatak za decu iz Singapura nedavno se pojavio na internetu i zburnio je mnoge starije od njih, ali sada internetom kruži još teži zadatak. Vijetnamski osmogodišnjaci dobili su matematički zadatak koji ni mnogi njihovi učitelji ne umeju da reše. Zadatak je prikazan na crtežu. U prazna polja deca treba da upišu brojeve od 1 do 9 kako bi jednačina imala smisla, prateći sve vreme računске operacije - sabiranje, množenje, deljenje i oduzimanje. Ovaj zadatak dobili su učenici trećeg razreda osnovne škole u gradu Bao Lok u Vijetnamu. Na prvi pogled zadatak ne deluje teško, ali mnogi koji su pokušali da ga reše našli su na poteškoće. „Ovaj zadatak je težak čak i starijima koji su dobri u matematici, a kamoli trećacima. Poslao sam ga i nekima koji imaju doktorat iz ekonomije i matematike, ali mi još nisu odgovorili“ - rekao je jedan vijetnamski učitelj. Možete li vi da rešite zadatak?

		-		66
+	×	-	=	
13	12	11	10	
×	+	+	-	
÷	+	×	÷	

i disko lift. Naći slobodnu sobu u ovom hotelu veoma je teško. „Neverovatno je popularan. Ljudi prave rezervacije mesecima! - kaže Britani Vilijams predstavnicu Legoland Florida rizona. Sve sobe urađene su tematski i pričaju pet priča uključujući avanturu, pirate, kraljevstvo, prijatelje Lega. Postoji i škola, ali posebna škola. Oni koji su u nju išli kažu da je najbolja škola na svetu. Naime tamo su učitelji masteri u slaganju lego kocki i otkrivaju vam tajne slaganja“. A pogledajte samo bazen! Pun ogromnih lego kockica i kao da zove da uskočite u njega!

<https://www.youtube.com/watch?v=s9lyF6RMViM>

<https://www.youtube.com/watch?v=lorDATwNdps>